

КІЛЬКА КРАПОК НАД «і»,

**або РОЗДУМИ ПРО ПОБУДОВУ СУВЕРЕННОЇ УКРАЇНИ
В РІВНОПРАВНОМУ СОЮЗІ СУВЕРЕННИХ ДЕРЖАВ**

«Відповідно до Декларації про державний суверенітет України земля є власністю її народу».

Стаття 1. Земельно-го кодексу Української РСР, який друкується в сьогоднішньому номері.

У Договорі між УРСР та РРФСР, підписаному в Києві 19 листопада 1990 року, передбачено взаємодії двох республік у розв'язанні екологічних проблем. Інтерв'ю про перші кроки співробітництва читайте на 14-й сторінці.

**Інформаційний
курс**

олова Ради Міністрів
УРСР В. Фокін напра-
ана вітання у зв'язку
із призначенням Голо-
вою уряду Республіки
Польща Яну Кшиштофу
Белешьому.

а повідомленням агентства «Самартаелло», депутати парламенту Грузії прийняли постанову, якою підтверджено юридичну силу Закону Республіка Грузія «Про скасування Південно-Осетинської автономної області». Парад Верховної Радюю СРСР поставлено питання про внесення відповідних змін до 87 статті Конституції СРСР.

Останнім часом в дванадцяти суб'єктивних газетах намагаються жартувати. Суверенітет України поз'являють з розривом анекдотичних за'являють, а Росією, з іншими распублїкацїї. Спрїмають це як навіслюк дезінформацїї, і раджу: почитайте догоар, укладенї мїж Росїєю і Україною, ратифїкованї парламентами обох распублїк. Почитайте, нехершї, інстенту Б. М. Єльцїна у Варшавї Радї Українсьїм РСР. На читальнї! Ну що ж, найближчим часом наша газета опублїкує і текст догоару, і промову лїдера Росїї.

(Закінчення на 10-й стор.)

Нас вітають

Φοτη

Олександр КЛИМЕНКА

МИ ДУЖЕ РАДІ, ЩО
ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬ-
КОГО ПАРЛАМЕНТУ ВІД-
БІВАТИМЕТЬСЯ НА
ШПАЛЬТАХ НОВОГО
ВИДАННЯ. БАЖАЄМО
УСІЙ ВАШІЙ КОМАНДІ
УСПІХІВ У ВИСВІТЛЕННІ
НОВИХ, БІЛЬШ ДЕМО-
КРАТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ У
ВАШІЙ КРАЇНІ.

BRITISH BROADCASTING CORPORATION
RUSHMORE
AT BONA & STRANGE
LONDON WC2R 2PH
TELEPHONE 01-763 2266
TELEX 70118
CABLES BRITADOC, LONDON

Ендрю ТАУССІГ,
керівник Європейського
відділу Всесвітньої служ-
би Бі-бі-сі.
Лондон.

British Embassy

INFORMATION SECTION
Naberezhnaya Morisa Tozeza 16,
Moscow 72.
Telephone: Moscow 231-85-11
Telex 413341 (a/b BEMOS SU)
Fax: 233-3563

РАДІ ПЕРЕДАТИ НАШІ НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ
УСПІХІВ НОВІЙ ГАЗЕТІ «ГОЛОС УКРАЇНИ».

Yours sincerely

Lisa Hudgeon

Ліс ГУДЖІН.
аташе по пресі Посольств
ва Великобританії в
СРСР.
Москва.

ЗЕМІЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Розділ І.

Загальні положення

Глава 1.

Основні положення

Стаття 1. Земля в Українській РСР належить народу України
Відповідно до принципів народної влади суверенітет України земля є власністю її народу.

Кожен громадянин Української РСР має право на земельну ділянку, порядок і умови надання якої регулюються цим Кодексом та іншими актами законодавства Української РСР і його зарпяданих.

Стаття 2. Земельно-законодавство Української РСР і його зарпяданих
Земельні відносини в Українській РСР регулюються цим Кодексом та іншими актами законодавства Української РСР, що надаються відповідно до нього.

Завданням земельного законодавства Української РСР є регулювання земельних відносин з метою створення в республіці умов для раціонального використання її охоронюваної землі, покращення її родючості, збагачення ґрунту, поліпшення природного середовища, для ринорозпорядного розвитку всіх форм господарювання, охорони земельних підприємств, установ і організацій.

Принцип, лісові та інші відносини, відносини щодо використання її охоронюваної рослинної і тваринної фауни, атмосферного повітря регулюються спеціальним законодавством Української РСР.

Стаття 3. Склад земель Української РСР

Відповідно до цільового призначення всі землі Української РСР поділяються на:

- 1) землі сільськогосподарського призначення;
- 2) землі населених пунктів (міст, сіл, міських районів і сіл сільських населених пунктів);
- 3) землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення;
- 4) землі природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення;
- 5) землі лісового фонду;
- 6) землі водного фонду;
- 7) землі запасу.

Стаття 4. Віднесення земель до категорій і категорій Іх з однієї категорії в іншу

Віднесення земель до категорій з статті 3 цього Кодексу категорій проводиться відповідно до цільового призначення земель.

Переведення земель з однієї категорії в іншу здійснюється у разі зміни цільового призначення цих земель.

Віднесення земель до зазначених категорій і переведення їх з однієї категорії до іншої проводиться органами, які приймають рішення про надання цих земель, а в випадках, не пов'язаних з наданням земель у володіння, користування, — органами, які затверджують рішення про надання і приймають рішення про створення об'єктів природоохоронного, оздоровчого, історико-культурного та іншого призначення.

Стаття 5. Правамочність Рад народних депутатів щодо розпорядження землею

Розпоряджаються землею Ради народних депутатів, які надають земельні ділянки у володіння і користування та вилучають їх з меж своєї території.

Для розгляду земельних питань і підготовки рішень по них Ради народних депутатів можуть створювати спеціальні комісії.

Стаття 6. Володіння землею
У довільне успадкування володіння земля надається громадянам Української РСР.

для ведення сільськогосподарського (фермерського) господарства;

для ведення особистого підсобного господарства;

для будівництва та обслуговування жилого будинку і господарських будівель;

для садівництва;

для дачного і гаражного будівництва;

для традиційних народних промислів;

у разі одержання у спадщину жилого будинку або його частини.

Порядок успадкування права володіння земельною ділянкою визначається цим Кодексом та іншими актами законодавства Української РСР.

У постійне володіння земля надається колгоспам, радгоспам, іншим державним, кооперативним, громадським підприємствам, установам і організаціям, релігійним організаціям для ведення сільського та лісового господарства.

Стаття 7. Користування землею
Земля надається у постійне або тимчасове користування.

Постійним визнається землекористування без закладів для встановлення строку.

Тимчасове користування землею може бути короткостроковим — до трьох років і довгостроковим — від трьох до десяти років. У разі виробничо-комерційних строків можуть бути продовжені на період, що не перевищує відповідно одного строку короткострокового або довгострокового тимчасового користування.

Продовження строку користування земельними ділянками проводиться Радами народних депутатів, які надають ділянки.

Користування землею на умовах оренди для сільськогосподарських цілей, як правило, має бути довгостроковим.

У постійне або тимчасове користування земля надається:

громадянам Української РСР для городництва, сінокосяння і виласу кудря;

промисловим, транспортним та іншим не сільськогосподарським державним, кооперативним, громадським підприємствам, установам і організаціям;

для потреб об'єктів організаціям, зазначених у статті 70 цього Кодексу.

Сільськогосподарським державним, кооперативним і громадським підприємствам, установам і організаціям для використання у не сільськогосподарських цілях;

релігійним організаціям, спілчанським підприємствам, міжнародним об'єднанням і організаціям з участю радянських та іноземних юридичних осіб.

У випадках, передбачених законодавством Української РСР, земля надається в користування іншим організаціям і особам.

Стаття 8. Оренда землі
У тимчасове користування на умовах оренди земля надається громадянам Української РСР, колгоспам, радгоспам та іншим державним, кооперативним, громадським підприємствам, установам і організаціям, спілчанським підприємствам, міжнародним об'єднанням і організаціям з участю радянських та іноземних юридичних осіб.

Оренду землі надають державні, міжнародні організації, іноземним юридичним особам і громадянам.

Орендами землі є сільські, селищні, міські, районні Ради народних депутатів.

Для ведення сільськогосподарського (фермерського) господарства земля надається в оренду районним, міським, районним Рад народних депутатів.

Умови і строки оренди землі визначаються за угодою сторін і закріплюються в договорі.

Розмір орендної плати за землею визначається в порядку, встановленому статтею 36 цього Кодексу.

Оренду землі надається право повноваження договору на оренду землі після закінчення строку його дії.

Орендовані земельні ділянки сільськогосподарського призначення за погодженням сторін можуть передаватися в володіння орендарів, крім випадків, коли їх орендарями є спілчанські підприємства, міжнародні організації з участю радянських та іноземних юридичних осіб, а також іноземні держави, міжнародні організації, іноземні юридичні особи і громадяни.

Відносини щодо оренди землі регулюються цим Кодексом та іншими актами законодавства Української РСР.

Стаття 9. Компетенція сільських Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин

До відання сільських Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин на своїй території належить:

1) надання відповідно до статті 18 цього Кодексу земельних ділянок у володіння і користування, в тому числі на умовах оренди;

2) реституція права землеволодіння, права землекористування і договорів на оренду землі;

3) вилучення земель відповідно до статті 31 цього Кодексу;

4) справляння плати за землею;

5) ведення земельно-кадастрової документації;

6) погодження проектів землеустрою;

7) здійснення державного контролю за використанням і охороною земель;

8) сприяння створенню екологічного чистого середовища і поліпшення природних ландшафтів;

9) припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частинною;

10) подання до районної або міської Ради народних депутатів пропозицій про надання земельних ділянок громадянам для ведення сільськогосподарського (фермерського) господарства;

11) погодження зведення землекористування житлових, виробничих, культурно-побутових та інших будівель і споруд на землі, наданій їм у користування;

12) захист прав землеволоділців і землекористувачів;

13) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому статтями 103 і 104 цього Кодексу;

14) вирішення інших питань у галузі земельних відносин у межах своєї компетенції.

Стаття 10. Компетенція селищних Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин

До відання селищних Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин на своїй території належить:

1) надання відповідно до статті 18 цього Кодексу земельних ділянок у володіння і користування, в тому числі на умовах оренди;

2) реституція права землеволодіння, права землекористування і договорів на оренду землі;

3) вилучення земель відповідно до статті 31 цього Кодексу;

4) справляння плати за землею;

5) ведення земельно-кадастрової документації;

6) погодження проектів землеустрою;

7) здійснення державного контролю за використанням і охороною земель;

8) сприяння створенню екологічного чистого середовища і поліпшення природних ландшафтів;

9) погодження зведення землекористування житлових, виробничих, культурно-побутових та інших будівель і споруд на землі, наданій їм у користування;

10) припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частинною;

11) подання до районної або міської Ради народних депутатів пропозицій про надання земельних ділянок громадянам для ведення сільськогосподарського (фермерського) господарства;

12) захист прав землеволоділців і землекористувачів;

13) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому статтями 103 і 105 цього Кодексу;

14) вирішення інших питань у галузі земельних відносин у межах своєї компетенції.

Стаття 11. Компетенція міських Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин

До відання міських Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин на своїй території належить:

1) надання відповідно до статті 18 цього Кодексу земельних ділянок у володіння і користування, в тому числі на умовах оренди, а також для ведення сільськогосподарського (фермерського) господарства;

2) реституція права землеволодіння, права землекористування і договорів на оренду землі;

3) вилучення земель відповідно до статті 31 цього Кодексу;

4) справляння плати за землею;

5) ведення земельно-кадастрової документації;

6) здійснення державного контролю за використанням і охороною земель;

7) сприяння створенню екологічного чистого середовища і поліпшення природних ландшафтів;

8) погодження зведення землекористування житлових, виробничих, культурно-побутових та інших будівель і споруд на землі, наданій їм у користування;

9) припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частинною;

10) організація землеустрою;

11) затвердження проектів внутрішньогосподарського землеустрою та контроль за їх здійсненням;

12) захист прав землеволоділців і землекористувачів;

13) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому статтями 103 і 106 цього Кодексу;

14) видача висновків про надання або вилучення земельних ділянок, які проводиться вищестоящими Радами народних депутатів;

15) вирішення інших питань у галузі земельних відносин у межах своєї компетенції.

Стаття 12. Компетенція районних Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин

До відання районних Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин на своїй території належить:

1) надання відповідно до статті 18 цього Кодексу земельних ділянок у володіння і користування, а також на умовах оренди за межами населених пунктів;

2) реституція права землеволодіння, права землекористування і договорів на оренду землі;

3) вилучення земель у випадках, передбачених статтею 31 цього Кодексу;

4) організація землеустрою;

5) затвердження і затвердження проектів і схем землеустрою;

6) ведення земельно-кадастрової документації;

7) здійснення державного контролю за використанням і охороною земель;

8) сприяння створенню екологічного чистого середовища і поліпшення природних ландшафтів;

9) припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частинною;

10) затвердження проектів внутрішньогосподарського землеустрою та контроль за їх здійсненням;

11) видача висновків про надання або вилучення земельних ділянок, які проводиться вищестоящими Радами народних депутатів;

12) погодження зведення землекористування житлових, виробничих, культурно-побутових та інших будівель і споруд на землі, наданій їм у користування за межами населених пунктів;

13) захист прав землеволоділців і землекористувачів;

14) вирішення земельних спорів у порядку, встановленому статтями 103 і 107 цього Кодексу;

15) вирішення інших питань у галузі земельних відносин у межах своєї компетенції.

Стаття 13. Компетенція обласних Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин

До відання обласних Рад народних депутатів у галузі регулювання земельних відносин на своїй території належить:

1) надання відповідно до статті 18 цього Кодексу земельних ділянок у володіння і користування;

2) вилучення земель у випадках, передбачених статтею 31 цього Кодексу;

3) встановлення розмірів плати за землею;

4) організація ведення земельно-кадастрової документації;

5) здійснення державного контролю за використанням і охороною земель;

6) розробка і виконання спільно з районними і міськими Радами народних депутатів обласних програм щодо регіонального використання земель, поліпшення родючості ґрунтів, охорони земельних ресурсів.

(Продовження за 4-й стор.).

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО ЗАХИСТ І ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬ

(Продовження)

Початок на 3-й і 4-й стор.)
мальною ділянкою спільно. Володіння нею визначається спадасказаними жилого будинку і господарських будівель пропорційно розміру часток у спільній власності на цей будинок та будівлі.

Наступні зміни в розмірі часток у спільній власності на жилий будинок і господарські будівлі здійснюються у зв'язку з придбавною, надбавною або перебудовою, не тягнуть за собою змін встановленого порядку володіння цією ділянкою.

Угода про порядок володіння земельною ділянкою є обов'язковою і для особи, яка згодом придбає відповідну частку у спільній власності на жилий будинок і господарські будівлі. Якщо угода на володіння спільною земельною ділянкою не досягнута, спір задовольняє в порядку, встановленому частковою третью статті 103 цього Кодексу.

Стаття 30. Збереження права володіння і користування земельною ділянкою у разі зруйнування жилого будинку і господарських будівель

У разі зруйнування жилого будинку і господарських будівель наслідком пожежі, стихійного лиха право володіння і право користування земельною ділянкою зберігається за землевласником і землекористувачем, якщо протягом трьох років від розпочатку відбудови зруйнованого жилого будинку і господарських будівель або спонукання нового будинку, за винятком випадків, коли проектом планування і забудови передбачено інше використання земельної ділянки. У цьому разі землекористувачі або землекористувачів надається інша можливість для будівництва жилого будинку і господарських будівель.

Глава 4.

Вилучення земель

Стаття 31. Вилучення земель Радами народних депутатів

Вилучення земель для державних і громадських потреб проводиться на підставі рішення Верховної Ради Української РСР або місцевих Рад народних депутатів при згоді землевласника або землекористувача з землекористувачем, а для потреб громад — за погодженням із землевласником і землекористувачем у порядку, встановленому цим Кодексом, та інших актів законодавства Української РСР.

Вилучення земель проводиться за рішенням сільської, селищної, міської Рад народних депутатів:

а) земельні ділянки для усіх потреб за винятком випадків, передбачених статтями 32, 33 цього Кодексу, за межами сіл і селищ у разі надання їх для будівництва шкіл, лізнєрств, підприємств торгівлі та інших об'єктів, пов'язаних з обслуговуванням населення, сільськогосподарського використання, особистого побутового господарства, індивідуального і колективного ведення садівництва, городництва, садівництва народних промислів і парків, передбачених частинною черговою і п'ятою цією статті та статтями 32, 33 цього Кодексу;

б) земельні ділянки, межах яких проводиться за рішенням міської Рад народних депутатів за винятком передбачених статтями 32, 33 цього Кодексу;

в) земельні ділянки на території району за межами населених пунктів для надання їх для сільськогосподарського використання згідно з передбаченою статтями 77 і 79 цього Кодексу, а також для ведення селянсько-фермерського господарства промислових підприємств районної або міської Рад народних депутатів, в адміністративному підпорядкуванні якої є район.

Вилучення земель на території області за межами населених пунктів проводиться за рішенням обласної Рад народних депутатів у разі їх надання:

а) для будівництва шляхів, ліній електропередач і зв'язку, трубопроводів, осушувальних і зрошувальних каналів та інших ліній сполучення, крім випадків, передбачених статтями 32 цього Кодексу;

б) для будівництва промислових підприємств і інших підприємств господарських потреб, а також у всіх інших

випадках, крім передбачених частинною другою і четвертою цією статті та статтями 32, 33 цього Кодексу.

У разі відмови землевласників дати згоду на вилучення земель для державних і громадських потреб це питання може бути вирішено в судовому порядку.

Стаття 32. Особливий порядок вилучення земель для державних і громадських потреб

За межами населених пунктів, крім випадків надання земель для будівництва об'єктів, пов'язаних з обслуговуванням населення, земельні ділянки (частини друга і п'ята статті 31 цього Кодексу), вилучення рілля, земельних ділянок, зайнятих багаторічними насадженнями, для неспільськогосподарських потреб, земель рекреаційного призначення, заповідників (крім мисливських), курортів, а також лісів з особливим режимом лісгоспозування (лісопарки, мисливські, лісові заповідники, частини зелені зон, протерозійні ліси) для цілей, не пов'язаних з веденням лісового господарства, допускається, як виняток, тільки за згодою Верховної Ради Української РСР.

Стаття 33. Недовугливість вилучення особливо цінних продуктивних земель, зайнятих природними та історико-культурними об'єктами, що особливо охороняються

Вилучення особливо цінних продуктивних земель (чорноземів неерозованих неосоложених суглинків на лесових породах; лучно-чорноземів незалужених на лесових породах; сирі сирі оподзолені та чорноземні оподзолені на лесових породах; бурі гірсько-лові та дерново-бульбові зростаючі; дернові суглинкові ґрунти Закарпаття), земельних ділянок, ліній науково-дослідних установ і інших спеціальних закладів для неспільськогосподарських потреб, рибальства, лізнєрств, підприємств торгівлі та інших об'єктів, пов'язаних з обслуговуванням населення, сільськогосподарського використання, особистого побутового господарства, індивідуального і колективного ведення садівництва, городництва, садівництва народних промислів і парків, передбачених частинною черговою і п'ятою цією статті та статтями 32, 33 цього Кодексу, не допускається.

Законодавством Української РСР може бути заборонено вилучення також і земель особливо цінних продуктивних земель.

Стаття 34. Порядок погодження питань, пов'язаних з вилученням земель

Штатським, установи й організації, зацікавлені у вилученні земельних ділянок, зобов'язані на початку проектування попередньо погодити із землевласниками і землекористувачами, місцевими Радами народних депутатів, а також спеціально уповноваженими на державному рівні управління по охороні і використанню земель місця розташування об'єкта, розмір ділянок та умови її надання з урахуванням комплексного розвитку території, який забезпечує нормальне функціонування усіх інших об'єктів, розташованих на цій території, а також умов проживання населення у навколишньому середовищі.

Попереднє погодження місця розташування об'єкта на земельній ділянці, зазначеної в статті 32 цього Кодексу, а також об'єктів власності радянських осіб, інших держав, міжнародних організацій та іноземних юридичних осіб проводиться за рішенням Радою Української РСР з дотриманням вимог частини першої цієї статті.

Після настання проектних робіт до попереднього погодження місця розташування об'єкта не допускається.

Глава 5.

Земельний податок і оренда плати за землю

Стаття 35. Платність землевласників і землекористувачів

Землевласники і землекористувачі в Україні платять земельний податок. Плата за землю справляється щорічно у вигляді земельного податку або орендної плати, що визначаються за величиною і цінністю земельної ділянки, виходячи з кадастрової оцінки землі.

Порядок і ставки земельного податку встановлюються Верхов-

ною Радою Української РСР.

Стаття 36. Розмір орендної плати за землею

Орендар сплачує за землею оренду на плату, розмір якої встановлюється за згодою сторін у договорі оренди. Гражданське розпорядження плати за землею визнається Верховною Радою Української РСР.

Стаття 37. Находження платіжників за землею

Плати за землемасами у бюджет відведеної сільської, селищної, міської Рад народних депутатів, у межах якої знаходиться земельна ділянка.

Стаття 38. Плати по справляному плати за землею

Від плати за землею звільняються: заповідники, національні дендрологічні парки, ботанічні сади; заповідники (крім мисливських), дослідні господарства науково-дослідних установ; навчальних закладів плати за землею звільняються від спільськогосподарського профілю;

державні сортопробувальні станції і сортопункти, а також землі кооперативів і радгоспів, що використовуються для ведення лізнєрств для виробництва сортів сільськогосподарських культур;

державні заклади культури, науки, освіти, спортивні заклади, особливо зазначення, в такій навчально-виховній закладі, незалежно від їх від подорожництва;

заклади фізичної культури та спорту за винятком кооперативних і приватних;

благочинні фонди; інші неперелічені. Другої групи, учасники Великої Вітчизняної війни і прирівняні до них осіб, пенсіонери, громадяни, які у зв'язку з аварією на Чорнобильській атомній станції встановленому порядку переселені на інші місця проживання, де їм виділено земельні ділянки для ведення особистої господарської діяльності.

Не справляється плата за радгоспну і лізнєрську забудовані сільськогосподарські угіддя, на які введено господарство по веденню сільськогосподарського господарства, а також за угіддя у стадії сільськогосподарського освоєння.

Селянським (фермерським) господарствам звільняється від плати за землею протягом трьох років з часу надання земельної ділянки.

Обласні, Київська і Севастопольська міські Ради народних депутатів можуть встановлювати плати за землею, за винятком плати за землею; відстрочка, зниження ставок земельного податку.

Глава 6.

Права і обов'язки землевласників і землекористувачів

Захист і гарантії їх прав

Стаття 39. Права землевласників

Землевласники мають право:

1) самостійно господарювати на землі;

2) власності на вироблену сільськогосподарську продукцію і доходи від її реалізації;

3) використовувати у встановленому порядку для потреб господарства кияни на земельній ділянці загальногосподарських корисних копалин, торф, лісові угіддя, а також у такій експлуатації інші корисні властивості землі;

4) зводити у встановленому порядку жилий арборі і агротурно-побутові та інші будівлі і споруди;

5) власності на посіви і посадки сільськогосподарських культур та на насадження;

6) одержувати від нового землевласника, землекористувача або місцевої Рад народних депутатів компенсацію під час передачі земель у разі вилучення або добровільної відмови від земельної ділянки;

7) передавати у тимчасове користування земельну ділянку або її частину у випадках, передбачених статтями 53, 77 цього Кодексу.

Стаття 40. Обов'язки землевласників

Землевласники зобов'язані:

- 1) ефективно використовувати землю відповідно до цільового призначення та проекту внутрігосподарського землекористування, підтримувати її ро-

дильності, застосовувати природоохоронні технології виробництва, не допускати погіршення екологічних обставин на території в результаті своєї господарської діяльності;

2) здійснювати комплекс заходів щодо охорони земель, передбачених статтями 64 цього Кодексу;

3) своєчасно вносити земельний податок;

4) не порушувати права інших землевласників, землекористувачів у тому числі орендарів.

Стаття 41. Права землекористувачів

Землекористувачі мають право:

1) використовувати землю відповідно до умов її надання;

2) використовувати у встановленому порядку на земельній ділянці загальногосподарських корисних копалин, торф, лісові угіддя, а також експлуатувати інші корисні властивості землі;

3) зводити жилий виробничі, культурно-побутові та інші будівлі і споруди за погодженням з Радою народних депутатів, яка надала земельну ділянку для ведення лізнєрств;

4) одержувати в разі припинення користування земельною ділянкою відшкодування вартості земельних покриттів, проведених за власний рахунок;

5) власності на посіви сільськогосподарських культур і вироблену сільськогосподарську продукцію;

6) передавати у тимчасове користування земельну ділянку або її частину у випадках і порядку, передбачених статтями 71, 77 цього Кодексу.

Стаття 42. Обов'язки землекористувачів

Землекористувачі зобов'язані:

1) забезпечувати використання земель відповідно до цільового призначення та умов її надання;

2) ефективно використовувати на землі, яку землею, застосовувати природоохоронні технології виробництва, не допускати погіршення екологічних обставин на території, в результаті своєї господарської діяльності;

3) здійснювати комплекс заходів щодо охорони земель, передбачених статтями 64 цього Кодексу;

4) своєчасно вносити земельний податок або оренду плати за землею;

5) не порушувати права землевласників і землекористувачів, у тому числі орендарів.

Стаття 43. Захист прав землевласників і землекористувачів

Права землевласників і землекористувачів охороняються законом.

Припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частиною може мати місце лише в випадках, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Ізтрата в діяльності землевласників і землекористувачів а бок землевласників і землекористувачів, які не виконували своїх обов'язків, організації забороняється, за винятком випадків порушення землевласниками і землекористувачами законів, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Права землевласників і землекористувачів охороняються законом.

Припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частиною може мати місце лише в випадках, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Ізтрата в діяльності землевласників і землекористувачів а бок землевласників і землекористувачів, які не виконували своїх обов'язків, організації забороняється, за винятком випадків порушення землевласниками і землекористувачами законів, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Права землевласників і землекористувачів охороняються законом.

Припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частиною може мати місце лише в випадках, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Ізтрата в діяльності землевласників і землекористувачів а бок землевласників і землекористувачів, які не виконували своїх обов'язків, організації забороняється, за винятком випадків порушення землевласниками і землекористувачами законів, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Права землевласників і землекористувачів охороняються законом.

Припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частиною може мати місце лише в випадках, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Ізтрата в діяльності землевласників і землекористувачів а бок землевласників і землекористувачів, які не виконували своїх обов'язків, організації забороняється, за винятком випадків порушення землевласниками і землекористувачами законів, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Права землевласників і землекористувачів охороняються законом.

Припинення права володіння і права користування земельною ділянкою або її частиною може мати місце лише в випадках, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

Ізтрата в діяльності землевласників і землекористувачів а бок землевласників і землекористувачів, які не виконували своїх обов'язків, організації забороняється, за винятком випадків порушення землевласниками і землекористувачами законів, передбачених статтями 27 цього Кодексу.

ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНСЬКОЇ РСР

(Продовження)
Початок на 3-й, 4-й та 5-й стор.),
водять інші роботи, що негативно
впливають на сільськогосподарсь-
кі цілі та інші уряди за межами на-
даних їм у володіння і користування
земельних ділянок, зобов'язані пере-
давати ці ділянки в оренду або за-
побігання негативним впливам.

Стаття 46. Гарантії
землеволодіння і землекористування
Володіння для державних або гро-
мадських потреб земельних ділянок,
наданих громадянам Української РСР,
може проводитися після вчинення за-
пису в Єдиному державному реєстрі
рівноцінної земельної ділянки,
будівництва на новому місці підпри-
ємствами, установами і організаціями,

для яких відводиться земельна діля-
нка, жилих, виробничих та інших бу-
дівель зовнішніх, що вилучаються, і
інших земельних ділянок, які не
інших зовнішніх відповідно до розділу
IV цього Кодексу.

Вилучення для державних або гро-
мадських потреб земельних ділянок
радіосітки, сільськогосподарських на-
уково-дослідних установ і урядових го-
сударств, інших державних, коопера-
тивних, громадських підприємств, ас-
соційованих підприємств, підприємств
може проводитися за умови будівни-
цтва за їх бажанням жилих, виробни-
чих та інших будівель, що вилучаються,
і відшкодування в повно-
цінності інших зовнішніх акційно з
розділом IV цього Кодексу.

Розділ II.

Використання земель

Глава 7. Землі сільськогосподарського призначення

Стаття 47. Надання земель
сільськогосподарського призначення
Землі сільськогосподарського
призначення визначаються землі, надані
для потреб сільського господарства
або призначені для цих цілей.

Землі сільськогосподарського при-
значення наділяються:

- 1) громадянам — для ведення осо-
бісного підсобного господарства, інди-
відуального садівництва і городництва;
- 2) кооперативам громадян — для
колективного садівництва, городни-
цтва;
- 3) громадянам, колгоспам, радгос-
пам, іншим сільськогосподарським
державним, кооперативним, громадсь-
ким підприємствам, організаціям,
для ведення товарного сільського го-
сударства;
- 4) сільськогосподарським науково-
дослідним установам, технічним і за-
гальноосвітнім школам, для дослідних,
навчальних цілей, провадження науко-
вого досвіду і для ведення сільського
господарства;
- 5) несільськогосподарським підпри-
ємствам, установам, організаціям,
релігійним організаціям — для ве-
дення підсобного сільського госпо-
дарства.

Випадках, передбачених законо-
давством Української РСР, землі сіль-
ськогосподарського призначення мо-
жуть надаватися для ведення сільсь-
кого господарства іншим організаціям.

Стаття 48. Виключення із
сільськогосподарського обороту
земель, що знаходяться в районі
індивідуального забудовування.

Земельні ділянки, що знаходяться в
районі індивідуального забудовування,
на яких не забезпечується охорона
чистої продукції, підлягають виклю-
ченню із сільськогосподарського обо-
роту. Виробництво на цих землях сіль-
ськогосподарської продукції забороня-
ється.

Стаття 49. Зміна меж і
розмірів землеволодіння і
землекористування

Зміна меж і розмірів землеволодін-
ня і землекористування громадян,
колгоспів, радгоспів, інших державних
і кооперативних сільськогосподарсь-
ких підприємств може проводитися на
основі проектів землеустрою, затвер-
джених у встановленому порядку.

Стаття 50. Межі громадян,
які ведуть сільське (фермерське)
господарство

Громадянам Української РСР, які
вчинили бажання вести сільське
(фермерське) господарство, що грун-
тується переважно на особистій пра-
ці та праці членів їх сімей, надають-
ся за їх бажанням у довільне успадко-
ване володіння земельною ділянкою
індивідуального забудовування, вклю-
чаючи присадибний наділ.

Членам колгоспів та інших сільсь-
когосподарських підприємств, праці-
вників сільськогосподарських під-
приємств (крім дослідних господа-
рств), які поклали вільні в їх скла-
ді частини (розміри) сільськогоспо-
дарства, за рішенням районної,
міської Ради народних депутатів на-
даються ділянки, що вилучаються із
земельних ділянок колгоспів, коопера-
тивів і підприємств.

Іншим громадянам для ведення сіль-
ського (фермерського) господарства
за земельні ділянки надаються із зе-
мельного запасу відповідно до статті 16
цього Кодексу.

Громадяни, які ведуть сільське
(фермерське) господарство, можуть
отримувати орендувати земельні діля-
нки для виробничих цілей.

Переванню право на одержання зе-
мельної ділянки для ведення сільсь-
кого (фермерського) господарства ма-
ють громадяни, у яких є досвід робо-
ти у сільському господарстві і необ-
хідна кваліфікація.

У разі відмови у наданні земель-
них ділянок питання про надання земель-
них ділянок може бути вирішено в су-
довому порядку.

Стаття 51. Порядок надання
земель для ведення сільського
(фермерського) господарства

Надання земель громадянам Укра-
їнської РСР для ведення сільського
(фермерського) господарства прова-
диться на підставі їх заяв та за подан-
ням відповідної сільської, селищної
Ради народних депутатів за рішенням
районної, міської Ради народних де-
путатів.

Земельні ділянки видаються гро-
мадянам, які правдиво, єдиним масово
розповсюджують серед громадян
державні і лісових угодям.

Членам колгоспів та інших сільсь-
когосподарських підприємств, праців-
никам сільськогосподарських підпри-
ємств (крім дослідних господарств),
які виходять з їх складу з метою ве-
дення сільського (фермерського) го-
сударства, надається земельна ділянка
кадастровою оцінка якої повинна бути,
як правило, на рівні середньої по го-
сударству. При наданні земельних ді-
лянок громадянам за рішенням рай-
онної, міської Ради народних депута-
тів Української РСР встановлюють-
ся пільги відповідно до статей 36 і 67
цього Кодексу.

Стаття 52. Розміри земельних
ділянок сільських (фермерських)
господарств

Для ведення сільського (ферме-
рського) господарства надаються зе-
мельні ділянки, розмір яких не повинен
перевищувати 50 гектарів сільсько-
господарських угідь і 100 гектарів
усьох земель.

Конкретні розміри земельних діля-
нок громадянам, які ведуть сільське
(фермерське) господарство, межі по-
лож, встановлені частинною першою
цілі статті, визначають районні, місь-
кі Ради народних депутатів диферен-
ційовано з урахуванням регіональ-
них особливостей, спеціалізації і мо-
жливостей обробітку наданих земель
переважно членами сільського (фер-
мерського) господарства.

Земельні ділянки громадянам, які
ведуть сільське (фермерське) го-
сударство, поділу не підлягають.

Стаття 53. Земельні ділянки
володіння земельною ділянкою
або надання її у користування

Громадяни, які ведуть сільське
(фермерське) господарство, може в
разі втрати працездатності або дос-
ягнення пенсійного віку за рішенням
відповідної Ради народних депутатів
передати в оренду земельну ділян-
ку або надати її в тимчасове
користування одному з членів
сімей, який веде спільно з ним сільсь-
ке (фермерське) господарство.

При відсутності таких осіб гро-
мадянин може передати право володіння
земельною ділянкою іншим членам
сімей, які не ведуть сільського (фер-
мерського) господарство.

але мають необхідну кваліфікацію,
досвід роботи в сільському госпо-
дарстві і бажання вести сільське (фер-
мерське) господарство. Іншим
особам, які беруть участь у веденні
цього сільського (фермерського)
господарства і мають відповідний до-
свід роботи в сільському госпо-
дарстві.

При тимчасовій втраті працездат-
ності або при наявності інших поваж-
них причин громадянин наділяє
земельну ділянку у тимчасове ко-
ристування особам, переліченим у ча-
стині першій і другій цієї статті, на
півста-річ.

При передачі права володіння зе-
мельною ділянкою видається Держ-
авний акт на право володіння зе-
млем.

Стаття 54. Право громадян,
які ведуть сільське
(фермерське) господарство,
на компенсацію

При продажу майна сільського
(фермерського) господарства і пере-
дачі земельної ділянки в інше гро-
мадянину, підприємству або органі-
зації за рішенням Ради народних де-
путатів землеволодільця має право на
одержання компенсації за втрачену
цілі всіх затрат під урожай, а також
затрат на поліпшення якості землі за
час володіння земельною ділянкою.

Стаття 55. Успадкування
права володіння земельною
ділянкою, наданою для
ведення сільського
(фермерського) господарства

У разі смерті громадянина, який
вів сільське (фермерське) госпо-
дарство, право володіння земельною ді-
лянкою переходить одному із спад-
коємців.

При цьому перевага в успадкуван-
ні права володіння земельною ділян-
кою належить спадкоємцю сільсь-
кого (фермерського) господарства —
одному із подружжя, дітей, ба-
тьки, родичів, які проживали і вели
разом із спадкоємцем сільське
(фермерське) господарство.

Спори між спадкоємцями, а також
між спадкоємцями й іншими гро-
мадянами з питань переважного
права володіння земельною ділянкою
(фермерського) господарства вирішу-
ються в суді.

У разі відмови спадкоємців від да-
льшого ведення сільського (ферме-
рського) господарства, а також від-
сутності спадкоємців питання про по-
давання в користування земельної ді-
лянки вирішують районною, міською
Радою народних депутатів.

Стаття 56. Земельні ділянки
громадян для ведення особистого
підсобного господарства

Для ведення особистого підсобно-
го господарства громадянам Україн-
ської РСР надаються земельні ділянки,
селіщної, міської Ради народних де-
путатів надаються земельні ділянки,
розмір яких не повинен перевищува-
ти 2 гектари.

Стаття 57. Земельні ділянки
для ведення садівництва

Для ведення колективного садни-
цтва громадянам Української РСР за рішенням сільської, се-
лищної, районної, міської Ради на-
родних депутатів надаються земельні
ділянки, розмір яких не повинен пе-
ревищувати 0,12 гектара на одного
члена кооперативу.

Громадянам можуть надаватися зе-
мельні ділянки для індивідуального
садівництва. Розмір цих ділянок не
повинен перевищувати 0,12 гектара.

Громадянам, які мають у володінні
земельні ділянки для ведення сіль-
ського (фермерського) господарства,
особистого підсобного господарства,
личного будівництва, земельні діля-
нки для ведення садівництва не на-
даються.

Стаття 58. Земельні ділянки
для громадських підприємств і організацій
для ведення садівництва
Для ведення садівництва в народ-
них підприємствах громадянам Укра-
їнської РСР за рішенням сільських,
селіщної, міської Ради народних де-
путатів надаються земельні ділянки,
розмір яких встановлюються відпо-
відно Радою народних депутатів з
урахуванням регіональних особливостей.

Стаття 59. Земельні ділянки
для городництва, сінокошів

Кооперативам громадян за ріше-
нням сільської, селищної, міської Ра-
ди народних депутатів надаються зе-
мельні ділянки для колективного го-
родництва.

Громадянам, які не мають у воло-
дінні земельних ділянок для ведення

сільського (фермерського) госпо-
дарства, особистого підсобного госпо-
дарства, садівництва, личного буди-
вництва, а також громадянам, які мають
земельні ділянки в менших розмірах,
які встановлено для зазначених ці-
лей цим Кодексом, можуть надавати-
ся в користування земельні ділянки
для індивідуального городництва.

Громадянам, які мають у власності
кулуби, надаються в користування зе-
мельні ділянки для сінокошення і ви-
пасу худоби.

Для цілей, вказаних у частині
першій, другій і третій цієї статті,
земельні ділянки надаються сільсь-
ким, селищним, міським Радам
народних депутатів із земель, що зна-
ходяться у віданні цих Рад, а також
за погодженням з колгоспами, радгос-
пами, підприємствами, установами і
організаціями із земель, що знаход-
яться в їх володінні і користуванні.

Розміри земельних ділянок, що на-
даються громадянам у користування,
не повинні перевищувати: для город-
ництва — 0,15 гектара, для сіноко-
шення і випасу худоби — 1 гектар.

Стаття 60. Земельні ділянки
радіосітки та інших
сільськогосподарських
підприємств, установ і організацій

Земельні ділянки надаються сільсь-
когосподарським підприємствам, уста-
нові й організації одержують землю в
постійне володіння для ведення сіль-
ського (фермерського) господарства.
Земельні ділянки, які надаються гро-
мадянам підприємствам, установам та
організаціям можуть додатково оренду-
вати або одержувати у тимчасове ко-
ристування землі сільських ділянок.

Право колгоспів, радгоспів, інших
сільськогосподарських підприємств,
установ і організацій на землю збері-
гається при виході їх із складу
аграрних, об'єднань, комбінатів,
агрофірм та інших формуваль.

Колгоспи, радгоспи, інші сільсь-
когосподарські підприємства і органі-
зації відповідно до проектів внутріш-
нього господарського землеустрою мо-
жуть закріплювати землю за окремими
підприємствами і організаціями.

Стаття 61. Розміщення
об'єктів аграрногосподарського
будівництва колгоспів, радгоспів
та інших сільськогосподарських
підприємств, установ і організацій

Об'єкти внутрішньогосподарсь-
кого будівництва колгоспів, радгоспів та
інших сільськогосподарських підпри-
ємств, установ і організацій повинні
будуватися відповідно до затверджених
проектів внутрішньогосподарського зе-
млеустрою.

Використання зрошувальних і осу-
шних земель, балів, земельних ділянок,
зайнятих багаторічними плодними
насадженнями, для будівництва цих
об'єктів не допускається.

Стаття 62. Земельні ділянки
сільськогосподарських
кооперативів

Кооперативами, що створюються на
базі підприємств сільськогосподарсь-
ких підприємств (крім дослідних гос-
подарств) і виходять з них, за ріше-
нням сільської, селищної, міської Ра-
ди народних депутатів надаються зе-
мельні ділянки з раніше оброблюваних
земель. Ці ділянки підлягають
розподілу в складу земель зазначе-
них підприємств.

Визначені кооперативами можуть за-
кріплювати землі за окремими праці-
вниками, керівниками підприємств, які
перешли на внутрішньогосподарсь-
кий підрад.

Глава 8.
Землі населених пунктів

Стаття 63. Землі міст
До земель міст належать усі землі
в границях меж міста. Землі меж
міста вилучаються з земель міських
Ради народних депутатів.

Межа міста — звичайна границя
земель міста, що відокремлює їх від
земель інших населених пунктів і ви-
значається проектом планування та за-
будови міста або техніко-економіч-
ними методами розрахунку міста.

Межа міста встановлюється і змі-
нюється в порядку, що визначається
Верховною Радою Української РСР.

Вилучення земельних ділянок у
межі міста не тягне припинення пра-
ва володіння і права користуван-
ня ділянками, якщо не буде здійс-
нене їх вилучення відповідно до ста-
ті 34 цього Кодексу.

(Продовження на 7-й стор.).

ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Загнієня.

Початок на 3.4, 4.4, 5.4, 6.4 та 7.4 стор.

тив, продуктивності земель лісового фонду, забезпечення режиму земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Охорону земель здійснюється на основі комплексного підходу до уряду як складних природних утворень (екосистем) з урахуванням цілей і характеру їх використання, зональних і регіональних особливостей.

Стаття 83. Організація раціонального використання земель

Система раціонального використання земель повинна мати природоохоронний, ресурсобережний, відтворювальний характер і передавати збереження ґрунтів, обмеження негативного впливу на них, а також на рослинній і тваринній світі, геологічній породи, водні джерела та інші компоненти навколишнього середовища.

Стаття 84. Зміст і порядок охорони земель

Землеволоділць і землекористувачі, в тому числі орендарі, здійснюють:

раціональну організацію території; збереження і підтримання родючості ґрунтів, а також інших властивостей землі; захист земель від водної і вітрової ерозії, селю, підтоплення, заболочення, вторинного засолення, ушкодження, забруднення відходами виробництва, хімічними і радіоактивними речовинами та інших процесів руйнування;

захист від загрози сільськогосподарських угідь чагарниками і дрібнолісся, інших процесів погіршення культурно-економічного стану земель; рекультивацію порушених земель; підтримання їх родючості та інших корисних властивостей землі; заняття, використання і збереження родючого шару ґрунту при проведенні робіт, пов'язаних з порушенням земель;

тимчасову консервацію деградованих сільськогосподарських угідь, якщо іншими способами неможливо відновити родючість ґрунтів. Державні органи виконують обов'язки захисту земель у рамках міжнародних, загальносоюзних і республіканських програм.

Порядок охорони земель встановлюється законодавством Української РСР.

Стаття 85. Умова розміщення об'єктів і реконструювання об'єктів, будівель і споруд та запровадження нових технологій

При розміщенні, проектуванні, будівництві та введенні в експлуатацію нових і реконструюваних об'єктів, будівель та споруд, а також запровадженні нових технологій повинні передбачатися і здійснюватися заходи щодо охорони земель.

Введення в експлуатацію об'єктів і застосування технологій, не забезпечених заходами захисту земель від деградації або порушення, забороняється.

Стаття 86. Порядок розміщення об'єктів, що впливають на стан земель

Розміщення об'єктів, що впливають на стан земель, погоджується з землевласниками, природоохоронними та іншими органами в порядку, який визначається законодавством Української РСР.

Стаття 87. Завдання і зміст економічного стимулювання раціонального використання земель

Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель, спрямоване на підвищення заінтересованості землеволоділць і землекористувачів, у тому числі орендарів, у збереженні і відтворенні родючості ґрунтів, на захист земель від негативних наслідків виробничої діяльності, включає:

введення коштів республіканського або місцевого бюджету для відновлення земель, порушених не з їх вини;

звільнення від плати за земельні ділянки, що перебувають у стабільно-сільськогосподарського освоєння або поліпшення їх стану, в період, передбачений проектом, проведення робіт;

надання пільгових кредитів; часткову компенсацію з коштів бюджету збитків доходу в результаті технічної консервації порушених не з їх вини ділянок;

заохочення за поліпшення земель, підвищення родючості ґрунтів і продуктивності земель лісового фонду, виробництво екологічно чистої продукції.

Порядок здійснення заходів, пов'язаних з економічним стимулюванням раціонального використання і охорони земель, встановлюється за законодавством Української РСР.

привела до радіоактивного та хімічного забруднення.

Порядок відшкодування збитків землеволоділцям і землекористувачам встановлюється Радою Міністрів Української РСР.

Стаття 90. Відшкодування втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва

Втрата сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва, спричинені вилученням сільськогосподарських і лісових угідь для використання їх у цілях, не пов'язаних з веденням сільського і лісового господарства, розміщенням на сільськогосподарських угіддях об'єктів внутрішньогосподарського будівництва, обмеженням прав землеволоділць і землекористувачів, у тому числі орендарів, або погіршенням якості земель в результаті впливу, спричиненого діяльністю підприємств, установ і організацій, підлягають відшкодуванню Міністерством народних депутатів. Ці втрати компенсуються порад з відшкодування втрат, передбачених статтею 89 цього Кодексу.

Стаття 91. Розміри і порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва, що підлягають відшкодуванню

Втрати сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва відшкодовуються підприємствами, установами і організаціями, яким відводяться сільськогосподарські і лісові угіддя, що вилучаються для потреб, не пов'язаних з веденням сільського

і лісового господарства, а також підприємствами, установами і організаціями, навколо об'єктів яких встановлюється охорона, санітарні і захисні зони, з вилученням їх в оборот сільськогосподарських та лісових угідь або переміщення їх у менш цінні угіддя, колосіація, радосіація, іншими сільськогосподарськими підприємствами і організаціями при розміщенні на сільськогосподарських угіддях об'єктів внутрішньогосподарського будівництва.

Підприємства, установ і організацій, навколо об'єктів яких встановлено охорону, санітарні і захисні зони, відшкодовують також втрати сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва погіршення якості земель внаслідок їх виробничої діяльності і за межами цих зон.

Розміри і порядок визначення втрат, що підлягають відшкодуванню, а також перелік підприємств, установ і організацій, які здійснюють від іх відшкодування, встановлюється Радою Міністрів Української РСР.

Стаття 92. Використання коштів, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва

Кошти, що надходять у порядку відшкодування втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва, використовуються виключно для освоєння нових земель, підтримання родючості ґрунтів і продуктивності земель лісового фонду, поліпшення угідь та охорони земель.

Розділ V.

Контроль за використанням і охороною земель та їх моніторинг

Стаття 93. Завдання державного контролю за використанням і охороною земель

Завдання державного контролю за використанням і охороною земель полягають у забезпеченні державною системою державними і громадськими органами, державними, коопераційними та іншими громадськими підприємствами, установами і організаціями, а також громадянами вимог земельного законодавства з метою ефективного використання та охорони земель.

Стаття 94. Органи, які здійснюють державний контроль за використанням і охороною земель

Державний контроль за викорис-

танням і охороною земель здійснюється Радою народних депутатів та спеціально уповноваженими на те державними органами.

Порядок здійснення державного контролю за використанням і охороною земель встановлюється законодавством Української РСР.

Стаття 95. Моніторинг земель

Моніторинг земель становить систему спостереження за станом земельного фонду, в тому числі земель, розташованих у зонах радіоактивного забруднення, для своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відвернення і усунення наслідків негативних процесів.

Структура, зміст і порядок здійснення моніторингу земель встановлюється Радою Міністрів Української РСР.

Розділ IV.

Відшкодування збитків землеволоділцям, землекористувачам і втрат сільськогосподарського та лісгосподарського виробництва

Стаття 98. Умова і розміри відшкодування збитків

Збитки, заподіяні вилученням або тимчасовим зайняттям земельних ділянок, а також обмеженням прав землеволоділць і землекористувачів, у тому числі орендарів, погіршенням якості земель або приведенням їх у непридатність для використання за цільовим призначенням у результаті впливу, спричиненого діяльністю підприємств, установ, організацій та громадян, підлягають відшкодуванню в повному обсязі землеволоділцям і землекористувачам, а також орендарям, які зазнали цих збитків. При обчисленні обсягу збитків враховуються проведені витрати на поліпшення якості земель за час володіння і користування земельними ділянками, а також утримання вигода.

Стаття 99. Порядок відшкодування збитків

Відшкодування збитків землеволо-

ділцям і землекористувачам проводиться підприємствами, установами, організаціями і громадянами, яким відведено земельні ділянки, що вилучаються, а також підприємствами, установами, організаціями і громадянами, діяльність яких призводить до обмеження прав землеволоділць і землекористувачів, у тому числі орендарів, або погіршення якості земель, розташованих в зоні їх впливу.

При вилученні земель, забруднених радіоактивними та хімічними речовинами, відшкодування збитків у повному обсязі (включаючи витрати на поліпшення якості земель за час володіння і користування земельними ділянками, виходячи з кадастрової оцінки, а також утримання вигод) землеволоділцям і землекористувачам, у тому числі орендарям, провадиться підприємствами, установами і організаціями, діяльність яких

Розділ VI. Державний земельний кадастр

Стаття 96. Призначення державного земельного кадастру

Державний земельний кадастр призначений для забезпечення Рад народних депутатів, заінтересованих підприємств, установ, організацій і громадян відомостями про землю з метою організації її раціонального використання та охорони, регулювання земельних відносин, землеустрою, обґрунтування розмірів плати за землю.

Стаття 97. Зміст державного земельного кадастру

Державний земельний кадастр містить систему необхідних інформаційних і документів про правовий режим земель. Їх розподіл серед землеволоділць та землекористувачів, у тому числі орендарів, за категоріями земель, про якісну характеристику і народногосподарську цінність земель.

Стаття 98. Порядок ведення державного земельного кадастру

Ведення державного земельного кадастру забезпечується виконанням топографічних, геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розвідань, реєстрації землеволоділць і землекористувачів та договорів на оренду земель, обліком кількості та якості земель, бонітуванням та економічною оцінкою земель.

Державний земельний кадастр ведеться за рахунок коштів республіканського і місцевого бюджетів.

Порядок ведення державного земельного кадастру встановлюється Радою Міністрів Української РСР.

ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНСЬКОЇ РСР

Розділ VII.

Землеустрій

Стаття 99. Призначення землеустрою

Землеустрій являє собою систему заходів, спрямованих на здійснення земельно-законодавства, рішень Рад народних депутатів щодо організації використання та охорони земель, створення сприятливого екологічного середовища, поліпшення природних ландшафтів.

Основні положення землеустрою встановлюються Радою Міністрів Української РСР.

Стаття 100. Цілі землеустрою

Землеустрій передбачає:

1) розробку прогнозу загально-республіканського і регіональних програм використання й охорони земель;

2) складання схем землеустрою, техніко-економічних обґрунтувань використання та охорони земельних ресурсів;

3) встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень;

4) складання проектів утворення нових та впорядкування існуючих земелюстроїв і землекористувань з урахуванням контурної організації території;

5) обґрунтування розміщення і встановлення меж територій з особливим природоохоронним, рекреаційним і заповідним режимом;

6) складання проектів відведення земельних ділянок у володіння або користування, відмежування в натурі вусухоцких і відведених земельних ділянок;

7) підготовку документів, які поєднують право володіння і право користування землею;

8) складання проектів внутрігосподарського землеустрою, розробки схем, радіопланів та інших сільськогосподарських підприємств, організацій і установ, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування, впровадження схем, впорядкування угів, а також розробку заходів щодо охорони земель;

9) складання проектів внутрігосподарського землеустрою землемолдин громадян з обґрунтуванням заходів щодо ефективного використання землі, відведення її в оренду, застосування природоохоронної технології виробництва;

10) розробку проектів та інших заходів з використанням і охороною земель;

11) авторський нагляд за здійсненням проекту;

12) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

13) авторський нагляд за здійсненням проекту.

14) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

15) авторський нагляд за здійсненням проекту.

16) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

17) авторський нагляд за здійсненням проекту.

18) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

19) авторський нагляд за здійсненням проекту.

20) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

21) авторський нагляд за здійсненням проекту.

22) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

23) авторський нагляд за здійсненням проекту.

24) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

25) авторський нагляд за здійсненням проекту.

26) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

27) авторський нагляд за здійсненням проекту.

28) проведення топографо-геодезичних, картографічних, ґрунтових, геоботанічних та інших обстежень і розробку земельного фонду.

29) авторський нагляд за здійсненням проекту.

Стаття 101. Організація землеустрою

Землеустрій здійснюється державними землеустроїнськими організаціями за рахунок коштів республіканського і місцевих бюджетів. Розробка землеустроїнських проектів, пов'язаних з упорядкуванням, докорінним поліпшенням і охороною земель ід Сходу, зусиль, підготовки і застосування земельного фонду і землекористування за їхніми рахунками державними та іншими землеустроїнськими організаціями.

Стаття 102. Розгляд та затвердження землеустроїнських проектів

Розгляд та затвердження землеустроїнських проектів проводиться в такому порядку:

1) проєкти матеріалів, техніко-економічних обґрунтувань використання і охорони земель та схем землеустрою після погодження у порядку встановленому в закладах на їх розробку, розглядаються і затверджуються відповідними Радами народних депутатів;

2) проекти утворення нових земелюстроїв і землекористувань за рахунок земель запасу після погодження із заінтересованими землеволодільцями і землекористувачами розглядаються і затверджуються відповідними сільськими, селищними, міськими, районними Радами народних депутатів;

3) проекти відведення земельних ділянок у володіння або користування затверджуються відповідні Ради народних депутатів. Як наслідок і вносять земельні ділянки;

4) проекти внутрігосподарського землеустрою, розробки схем, радіопланів та інших сільськогосподарських підприємств, організацій і установ, а також проекти змін меж і розмірів землекористування, після погодження із землеволодільцями і землекористувачами розглядаються і затверджуються відповідними сільськими, селищними, міськими, районними Радами народних депутатів;

5) робочі земелюстроїнські проекти, що мають устрій, докорінним поліпшенням і охороною земель, національним їх використанням, розглядаються і затверджуються зазначеними цих проекту.

Змін у земелюстроїнські проекти та інші матеріали по землеустрою, затверджені в порядку, визначеному в пунктах 1—4 частини першої цієї статті Кодексу, вносяться за рішенням Рад народних депутатів і затверджуються проектами.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

Земелюстроїнські проекти, зазначені в пунктах 1—4 частини першої цієї статті, змінюються з дозволу зазначених проектів.

місних Рад народних депутатів вирішуються цією Радою.

Стаття 107. Вирішення земельних спорів на території різних сільських, селищних, міських (міст районного підпорядкування) Рад народних депутатів

Спори землеволодільців і землекористувачів з питань володіння і користування землею на території різних сільських, селищних, міських (міст районного підпорядкування) Рад народних депутатів вирішуються цією Радою.

Стаття 108. Вирішення земельних спорів на території різних районів області

Спори землеволодільців і землекористувачів з питань володіння та користування землею на території різних районів області вирішуються обласною Радою народних депутатів.

Стаття 109. Вирішення земельних спорів між органами державної влади

Спори землеволодільців і землекористувачів однієї області з питань володіння та користування землею на території іншої області вирішуються у Верховній Раді Української РСР.

Стаття 110. Порядок розгляду земельних спорів Радами народних депутатів

Спори з питань землеволодіння або землекористування розглядаються місцевими Радами народних депутатів за заявою однієї із сторін.

Вказані спори розглядаються з участю заінтересованих сторін, які повинні бути повідомлені про час і місце розгляду спорів.

У разі неявки однієї із сторін, якщо від неї не надійшла заява про розгляд справ за її відсутності, розгляд справ відкладається.

Новіна рішення з рішеннями постанови Рад народних депутатів, виниклою не зупиняє розгляд земельного спорів.

На підставі матеріалів по вирішенню спорів з питань землеволо-

діння або землекористування місцеві Рад народних депутатів у необхідних випадках можуть створювати комісії з депутатів місцевих Рад народних депутатів. Рада, яка розглядає земельний спор, у місцевий строк з дня надходження заяви приймає рішення.

У рішенні передбачаються порядок його виконання та заходи щодо відновлення порушеного права землеволодіння або землекористування.

Стаття 111. Права і обов'язки сторін при розгляді земельних спорів

Сторони, які беруть участь у земельному спорі, мають право: знайомитися з матеріалами по вирішенню земельного спорів; робити з них висновок; брати участь у розгляді земельного спорів; подавати документи та інші докази, переконувати владні повноваження; заперечувати проти клопотань та доказів іншої сторони; одержати і в разі несприятливості рішення скасувати його.

Сторони зобов'язані сумлінно користуватися своїми правами.

Стаття 112. Оскарження рішень по земельних спорів

Рішення сільських, селищних, міських, районних і обласних Рад народних депутатів по земельних спрах можуть бути оскаржені у вищестоящій Раді народних депутатів.

При незгоді землеволодільців або землекористувачів з рішеннями вищестоящої Раді народних депутатів рішення по земельному спорі може бути оскаржене також у судовому порядку.

У судовому порядку оскаржуються рішення Рад народних депутатів з питань відведення земель (стаття 50).

Стаття 113. Зупинення або відкладення виконання рішення Рад народних депутатів по земельному спорі

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Виконання рішень Рад народних депутатів по земельному спорі може бути зупинено або відкладено Радою, яка прийняла рішення, або вищестоящою Радою.

Розділ IX.

Відповідальність за порушення земельного законодавства

Стаття 114. Невіднесення угоди до порядку права володіння або користування землею

Купівля-продаж, дарування, застав, самовільний обмін земельних ділянок є нечинними.

Стаття 115. Відповідальність за порушення земельного законодавства

Особи, винні в укладанні угод, зазначених в статті 114 цього Кодексу, а також у:

самовільному зайнятті земельних ділянок;

порушенні сільськогосподарських та інших земель, забрудненні їх хімічними та радіоактивними речовинами, виробничими відходами і стічними водами;

розміщенні, будівництві, проектуванні, введенні в експлуатацію об'єктів, які негативно впливають на стан земель;

невиконанні зобов'язань природоохоронного режиму використання земель;

порушенні строків повернення тимчасово зайнятих земель або невиконанні обов'язків по приведенню їх у стан, придатний для використання за призначенням;

знищенні межових знаків границь землеволодіння і землекористування;

невжитті заходів по боротьбі з бур'янами та шкідливими сільськогосподарських культур;

неправильній експлуатації, знищенні або пошкодженні гідротехнічних споруд, захисних лісосмуг;

порушенні або перекрученні відомостей про стан екології, у тому числі радіаційної, обстановки, пов'язаній з забрудненням землі;

виконанні земельних ділянок не для тих цілей, для яких вони надані;

невиконанні умов зняття, зберігання і нанесення родючого шару ґрунту;

самовільному відведенні від проектів внутрігосподарського землеустрою, — несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність відповідно до законодавства Української РСР.

Законодавством Української РСР може бути встановлено відповідальність за інші види порушень земельного законодавства.

Стаття 116. Повернення самовільно зайнятих земельних ділянок

Самовільно зайняті земельні ділянки повертаються за їх належністю без відшкодування затрат, понесених за час незаконного користування.

Вирішення земельних ділянок в прадавній для використання стану, виключаючи земельні будівлі і споруди, проводиться підпорядковано, з установами, організаціями і громадянами, які самовільно зайняли земельні ділянки, або за їх рахунок.

Повернення самовільно зайнятих земельних ділянок проводиться за рішенням суду або арбітражу.

Стаття 117. Відшкодування шкоди, заподіяної в результаті порушення земельного законодавства

Підприємства, установи, організації та громадяни, винні в порушенні земельного законодавства, зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними в результаті порушення земельного законодавства.

Підприємства, установи, організації та громадяни, винні в порушенні земельного законодавства, зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними в результаті порушення земельного законодавства.

Підприємства, установи, організації та громадяни, винні в порушенні земельного законодавства, зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними в результаті порушення земельного законодавства.

Підприємства, установи, організації та громадяни, винні в порушенні земельного законодавства, зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними в результаті порушення земельного законодавства.

Підприємства, установи, організації та громадяни, винні в порушенні земельного законодавства, зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними в результаті порушення земельного законодавства.

Підприємства, установи, організації та громадяни, винні в порушенні земельного законодавства, зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними в результаті порушення земельного законодавства.

Підприємства, установи, організації та громадяни, винні в порушенні земельного законодавства, зобов'язані відшкодувати шкоду, заподіяну ними в результаті порушення земельного законодавства.

Голова Верховної Ради Української РСР

Л. КРАВЧУК

м. Київ, 18 грудня 1990 року.

ГОЛОС України

Анатолій МАКАРОВ

МАЗЕПА-БІДІВНИЙ

Мазепа розумів ірраціональність козацького собору, що й засадувало збудована за його акляжовим невдомим майстром Вєксєвська церква над Економічною брамою Києво-Печерської лаври. Во- на являла собою звадний зразок собору такого типу, на- але багато спільного, напри- клад, з Катерининським церк- вом в Чернігові, зведеного, ймовірно, тим самим невідомим мазепинським майстро- м в пам'ять про подвиги місцевого полку під коман- ванням Я. Ласотува під с- штурму Азова в 1696 ро- ці. Дуже схожий на Вєксєв- ську церкву й збудований ста- родубівським полковником Миклашевським Гегорієвсь- кий собор Видубецького мо- настиря та Успенський собор на Новгороді-Сіверському в 1671—1721 роках. Наші ка- качки, Мазепинська церква органічно вписується в коло можна сказати, «родинних» серед них, губляться в їх загальному спільному сяві. Тут лише «орієнталізм», «чуже- ське відчуження», «чужина» шукання і досягнень. Звичай- но, якій Мазепа збудував лише цю, безумовно, прекрас- ну, але далеко не унікальну церкву, він все одно уявляв- що би до пам'яті народу як рий мислитель і до добрих діл, який лавра козацько- му хрещто-п'ятинагому боролі нового бийство. Але це баче.

Настрадіжжя Мазепа-булів- ний прославлявся завдяки своїй прагматичності до створен- ния собору зовсім іншого ти- пу, що має і «полковник- церквою» не так вже й ба- гато спільного, і в певному значенні навіть протистоят- ь. Входить до нього й внут- рішній конфлікт, бо меє в собі зовсім інші думки, інші уявлення про світ і місце лю- дини в ньому.

Собори, образи яких в уяві як сучасників, так і на- шадків були міцно пов'язані з іменем гетьмана Мазепи, породила нова історична епо- ха, що деклала вже зовсім ін- шим, ніж добо козацької демократії, настроями.

У вилках козацьких кох- ак 1690—1696 роки захопи- ли ідею соціальної справедливості поступово зміню- ючи. Оточення гетьмана бачить в козацьких вже не зборівний народ а скорше нападників давньоруських дружинників, слуг великих князів. Вперше їм думка була сформульова- на в послухах в «Протестаті» 1621 року, що виш- ла з кола соратників Пова Борецького й мала виразно патрістичний характер. Коза- ки були представлених тут одні з найдавніших ли- царських орденів Європи («те- дія» і чеського народу русь- ка руською... Константино- полі штурмувало»). В кінці XVII століття їм думка зно-

ау привернула до себе ува- гу. На цей раз за нових іс- торичних умов і було прочи- тано, так би мовити, з ін- шого боку: порівняння коза- чь з дружинниками дозволя- ло бачити в самих гетьма- нах... князів, а в гетьмансь- кій владі — владу князівсь- ку. Такою, наданою самою природою, ідеологією мож- ливістю й користувалися геть- манами кінця XVII століття у своїх замаганних утворини на Україні щось схоже на зявчаву тогочасну європей- ську монархію.

У «Літописі Самійла Ред- чика» збереглися анонімні вірші, у яких йдеться про па- діння попередника Мазепи гетьмана Івана Самойловича. Іхній автор (чи не «набле- женних співдучих» гетьма- на) дивиться на цю подію оч- ма козацької демократії і пи- сав: Самийл виступав на на- кан на себе біду тину, що зня на мнцю козацьку раду, прав- но односторонню («плутоуно- го»), «завною владою вісь- кою, пам'ятати маючи на ду- мий, що його влада не від на- роду, а від бога («мисляв начебто зійшов із неба»). Він писав лише про «посад» і «бу- рливу архітектурну діяльнос- ті». Людини XVII століття, ко- ли вона поргальняла під скле- пиння Миколаївської церкви в Києві (1690—1693), не треба було пояснювати, як думки й настрої керували ар- тистами і майстрами. Створен- ня його замовником гетьманом Мазепою. У свідомості не ли- ше українців, а й іншою чи- ний хрещто-п'ятинагому часами стародавньої слави Києва, свідчили про колиш- ню могутність, багатство й велич його князів, «монархів руських». Тут уже нагада- ло відвідувачам про те, що вони живуть на землі давніх «императорів», вірніше вели- кокнязьських традицій. В кінці ХІХІ бідні від того, що вони забули, наслідками яких великих предків вони є. Коза- чий кінний пригнучу в усьо- му наслідувати своїх «попе- редників» з дому Рюриковичів. В кінці соборі, як і Соборі київський, даного діл бачити при фасаді, приймають план, виводячи неспі, розме- жуючи хрещто-п'ятинагому. Після вигадливого трактуван- ня полкових козацьких церк- в стини гетьманських соборі стають величезними не- розв'язаними питаннями, що справляють монументаль- не враження. Шлява архи- тектура маси крім дивас- сиюмо й величчю. І водно- час пригнучу живу душу циніцизмних масштабах. Це та величність, що линає, знає й підкорює. Нагада- людині про її мізерність і безпорадність. Віля полко- вий «п'ятинагому» хрещто- п'ятинагому людини зростає ду- ховно, починає відчувати се- бе особистістю. А от перед величезними монументаль- ними київськими Миколаївським собору з ме- ю відбувалося протяжжє.

Вона малла, знесооблапо- лась, і якщо в неї це було бачання мислі співвіднести своє «я» з величчю віднесено- у цих мурях цієї державнос- ті, то й залишилося лише злитися з натовпом собі но- димим. З гетьманським кра- дим людина співвідноситься лі- ном людина співвідноситься лі- ном на рівні усвідомлення се- бе часткою держави. А держ- жаність завжди, навіть і то- ді, коли вона вітлена в обра- ді колони архітектурної спо- руди, мислитися як щось над- людське, надлюдинагому, вороже відчуттю особисті- незалежності. Держава є дер- жава, і козацька держава не становить тут винятку.

Ей, брєтчике, поре зягити,
Ще не всім нам лєзутьати,
Не всім, дже все зягити,
І речам не червувати.
Не мораль поговдаю!
Однин стрижин см керує,
Весь корабель управує;
Тинчє бачє мєтку мє,
І онос погує.
Мєль сє, бже, Українє,
Що не вилє мє сини.

Виголошував Мазепою ідею національної монархії знаходила своє відображен- ня в поезії, а в її бур- ливій архітектурній діяльнос- ті.

Людині XVII століття, ко- ли вона поргальняла під скле- пиння Миколаївської церкви в Києві (1690—1693), не треба було пояснювати, як думки й настрої керували ар- тистами і майстрами. Створен- ня його замовником гетьманом Мазепою. У свідомості не ли- ше українців, а й іншою чи- ний хрещто-п'ятинагому часами стародавньої слави Києва, свідчили про колиш- ню могутність, багатство й велич його князів, «монархів руських». Тут уже нагада- ло відвідувачам про те, що вони живуть на землі давніх «императорів», вірніше вели- кокнязьських традицій. В кінці ХІХІ бідні від того, що вони забули, наслідками яких великих предків вони є. Коза- чий кінний пригнучу в усьо- му наслідувати своїх «попе- редників» з дому Рюриковичів. В кінці соборі, як і Соборі київський, даного діл бачити при фасаді, приймають план, виводячи неспі, розме- жуючи хрещто-п'ятинагому. Після вигадливого трактуван- ня полкових козацьких церк- в стини гетьманських соборі стають величезними не- розв'язаними питаннями, що справляють монументаль- не враження. Шлява архи- тектура маси крім дивас- сиюмо й величчю. І водно- час пригнучу живу душу циніцизмних масштабах. Це та величність, що линає, знає й підкорює. Нагада- людині про її мізерність і безпорадність. Віля полко- вий «п'ятинагому» хрещто- п'ятинагому людини зростає ду- ховно, починає відчувати се- бе особистістю. А от перед величезними монументаль- ними київськими Миколаївським собору з ме- ю відбувалося протяжжє.

Двох великих гетьманів другої половини XVII століт- тя — І. Самойловича та І. Мазепу — хвилювали ті ж самі архітектурні ідеї. Обид- ва мали добрий художній смак. Можливо також, що Мазепа щось перейняв з його попередника, добуваю- чий розпочати ним Троїцький собор в Чернігові (1679—1696) і собор Мгарського монастиря (1674—1692). Але, безсумнісно, він перевер- шив І. Самойловича, створив- ший там унікальні й доско- налі речі, як відгук на величчю Миколаївського собору на Печерську в Києві (позніше його на- звали Великим). Збудовано- у 1690—1693 роках та Бо- говласницького собору Братсь- кого монастиря (1693). Багато ампісторного й самобувно- го є в уреччя Вознесення в Переяслав-Хмельницькому (1695—1700), який так лю- бив Т. Шевченко. Державний гетьманський собор виник не випадково. Він з'явився не на порівняно місці. Побі- но до того, як козацька де- мократія знайшла себе в па- нованому народом хрещто- п'ятинагому храмі, гетьман- ська авторитарія шукала свій ідеал у давніх трієніфесних храмах. Щось подібне будова- ли в Х та ХІ століттях Воло- димир Великий та його син Ярослав Мудрий, відтворюю- в камені ідею централізова- ної влади, і тому немає ні- чого дивного в тому, що, дбаючи про сильну владу на Україні, Самойлович та Ма- зепа виявляли тійкий живий інтерес до репрезентатив- образів великокнязьської ар- хітектури.

Гетьманський собор, створ- ений кінцем зусиллями, цін- ний для нас саме тим, що в- ний його знайшла свій сякря- ний вираз ідеї сильної й не- залежності української дер- жавності. Цей храм і став ар- хітектурним символом суве- ренітету України, що має глибоке історичне коріння.

Таким був він в токах до- діл доби Бароко. Таким за- лишався й в пам'яті їхніх на- шадків. І тому не дивно, що навколо нього ще довгий час відбувалася ідеологічна й полі- тична боротьба.

Анатолій Макаров — відомий український критик і мистецтвознавець. Автор численних публікацій в пресі з про- блем історії українського мистецтва і літератури, психології творчості, мистецтва й мови публікацій. «Світ образу», «Лі- денський і П'ятий», «Лі- денський письменник», 1990) устоєчний республіканський пресий в галузі критики і публіцистики (м. Олександрів- лецького. Це ж книжка вису- тить не здобуті Державної пресой УРСР ім. Т. Г. Шевче- на.

Міжарт реставрації Миколаївської церкви в Ки- єві.

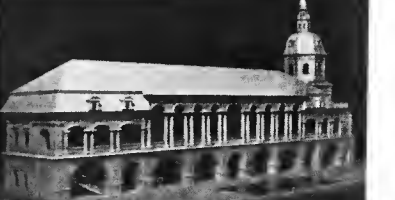
Міжарт реставрації Ки- євської церкви, добу- ваної І. Мазепою. Друг- ий перері добуваною 1732—1740 ро- ків. П. Шеде- лєв.

ПІСНЯ

Ой горе, горе
Чейді Мєлапа,
Що вєла чєвєчєтє
При бїтї дєрозє...
Кийді Кийді
Звєтєвєн вєгєр,
Прийлєсє вєтєлєсє
В Чєрнєм мєрє...
Кийді...
Житє пєспїє,
Дїє прїспїє,
Прийдєтє жєнєй жєтє,
Дїтєк зєбрєтє...
Кийді Кийді

Звєтєвєн вєгєр,
Прийлєсє вєтєлєсє
В Чєрнєм мєрє...
Кийді...
Ой, чєкє вєтєсє
Кийді бєтєсє
Чєжє їє пїтєтє
Чєжє їє їє їєтєтє
Звєтєвєн вєгєр,
Прийлєсє вєтєлєсє
В Чєрнєм мєрє...
Кийді Кийді...
Я їє їє їєтєтє,
Я їє їє пїтєтє
Дїтєк лєвлєтєтє,

Вєжє-ж їє мєтєтє...
Кийді Кийді
Звєтєвєн вєгєр,
Прийлєсє вєтєлєсє
В Чєрнєм мєрє...
Кийді...
Ой, дїтє, дїтє
Дє вєсє пєдїтє
Чї мєнї вєтєлєсє,
Чї зє гєрє зєбєтєтє...
Кийді Кийді
Звєтєвєн вєгєр,
Прийлєсє вєтєлєсє
В Чєрнєм мєрє...
Кийді...
І. С. МАЗЕПА

«Не дай мені співнитися рабом чужої ласки і чужої слави», — мабуть, далеко не кожний письменник знає ці поетичні рядки свого колеги із США Леоніда Мосендза. Та впевнений, ні один поет чи прозаїк не стане спростовувати цю сміливу медитацію, яку можна вважати своєрідним маніфестом творчої особистості.

Думаю, що поря перебуваючи, ярім бегатьох інших позитивних якостей, стала виразною порою талантів. Навіщо тільки мені для цього шукати слів яриин. І особливо в середуванні творчої інтеграції. Мені можуть заперечити: щось поки не густо з появою нових талантовитих імен. Але почекайте!.. По-перше, таланти радістні, і їх не треба очікувати на кожній сім'яській вулиці чи в кожному літлізді мислові «накості». А, по-друге, вони, як і те ярино, спинаються на ноги, вступаючи в себе ті широкі можливості, які розкриває перед ними нова доба в нашому суспільному домі.

Зрештою, ми поступово виходимо не людям. Наше сяєво, наше лісна, наш живопис все частіше перетворює кордон, потрапляють не широкі обшири. І ми з радістю усвідомлюємо, що «експозиції» світової культури і для нас, українців, знаходяться місце, що ми нічим не гірші за інших.

Трохи більше року тому Україне стало 94-м членом ПЕН-клубу — міжнародного об'єднання письменників, заснованого вглядами Дж. Голсуорсі і К. С. Девсон-Соттом. А через кілька тижнів «білізді відбудуться установчі засідання Українського центру міжнародного ПЕН-клубу. Його першим президентом обрано відомого українського письменника Миколу Вінграновського. З ним і зустрівся наш кореспондент.

Мабуть, немає потреби детально представляти нашим читачам Миколу Вінграновського. Відомий український поет і прозаїк, що вийшов з літературної хвилі шестидесятих, автор багатьох книг. За збірки творів для дітей «Літній ранок», «Літній вечір», «Лісточки білі віночки» і «Не добраних» удостоєний Державної премії Української РСР імені Т. Г. Шевченка.

Творчість Миколу Вінграновського — оригінально засвоєння всього обсягу української культури — від фольклору до Тараса Шевченка, до Олександра Довженка, до наших днів. За визначенням письменника, «людина, земля, слово, народ — ось визначальні категорії його поезії».

— Миколо Степановичу, а чому Україна стала тільки дев'ятнадцятим членом ПЕН-клубу? Невже раніше ми не могли цього зробити? Чи то вже наша література така безбарвна, така посередня, що годиться тільки «для домашнього вжитку»?

— Усякі розмови щодо провінційного, вторинного характеру української літератури — то міф, вигаданий тими, хто волею, щоб її зовсім не було. Справді, кої кон'юнктури, бездарності, примітиві у нас також не бракувало. Але безжально вигопта чоботом сталінського беззаконня, по-зутітськи обчича «літературознавцями», вона знову і знову являла нам той первозданний цвіт ясної мислі і красивого слова, з якими нам ніколи не соромно виходити на світові обшири. Чому раніше цього не зробили? А хіба раніше від нас щось залежало — усе виривували в Моску.

І трохи обізнаний із сучасною світовою літературою. Більше з творчістю американських і англійських письменників, трохи менше — французьких і шведських... І повірте, ті імена, які сьогодні визначають обличчя української літератури — Олесь Гончар, Василь Земляня, Григорій Тютюнник — то рівня, який автор не поспішає перед тим, що зроблено за кордоном. Я вже не кажу про Ліну Костенко. Це зовсім — мить такого поета, і щоб світу не знав про нас.

Ось кілька днів тому одержав листа від Стогудьма, з Комітету по Нобелівських преміях. Цікавляється, чи не міг би я запропонувати кандидатуру українського письменника на ймовірного претендента на цю найвищу премію в світі і всесвітню обгортувати свою пропозицію.

— Звісно, що мова йде про сучасного українського письменника.

— Певна річ. Ось коли б зарач

жін Василь Стус, то, мабуть, не було б проблеми з вибором.

— Наскільки я знаю, Міжнародний ПЕН-клуб анушує кандидатуру Василя Стуса на здобуття Нобелівської премії...

— Так, висував. Але все це «замічалося» нічим, бо українська поезія — то це не співзвучає світові материн, ступінь для цього загавда. І звідки її будуть знати, коли в перекладах на інші мови світу, зокрема, на англійську, іспанську чи французьку, вона представлена епізодично. Та й то далеко не завжди наїталованими іменими.

— Що вже казати про англійського читача, коли Стусова поезія ще доведана була, як то кажуть, за сім'ю замками і для нас, українців. Правда, за кордоном це за життя поета вийшло три книжки Стусової поезії, але цього для широкого знайомства з письменником замало. А після смерті, як відомо, Нобелівська премія не присуджується.

Як, до речі, посмертно неможливо стати членом Міжнародного ПЕН-клубу.

— А самі ви, Миколо Степановичу, вже визначились, кого будете пропонувати анувати у списку претендентів?

— Майже.

— То, можливо, поділитесь своїми міркуваннями з читачами нашої газети?

— Сказати не можу. Бо в листі зазначено, що про мою думку повині знати не повинні знати, окрім Нобелівського комітету. То я їм це буде не моя особиста думка, а думка Українського центру ПЕН-клубу.

— А раніше такі пропозиції на Україну виходили?

— Знаєте, я не проводю подібного опитування. Але думаю, що ні. Про Україну, ірім інших братів з дисперсію зв'язали ніхто не чує і не знає. П'є «Відради» для світу Чорнобиль.

— Отже, з радіоактивною чорнобильською міткою відомо сьогодні у світ.

— Так, раніше, ще в дореволюційні часи, ми були відомі своїм хлібом, а зовсім Чорнобиль.

— Почасті доводиться чути від наших письменників, науковців, артистів, які повернувшись з країн далеких і близьких, стит не знає української національної культури. Ви також не односторонньо бували за кордоном, зокрема, в Канаді і США, де є великі українські громади. Як ставилися з такою необхідністю?

— По-всьому випадало. Осві чотирі роки тому я виступав перед українськими громадами в США — май близько півсотні зустрічей. Силкувалися здебільшого з людьми, які близькі до культури; з викладачами вузів, українськими журналістами. Всі вони передпідключали нашу періодику, цікавилися культурним життям «у краї», які вони називають Україною. Але кожна зустріч дала-ніг із жим письменником чи співаком — то для них подія, то, без перебільшення, велике емоційне потрясіння.

З ЧИНИ ВІДІДЕМО НА ЛЮДИ

Але, на жаль, трапляється і «яне» що «портрас» їх і каша и кість. Десь років п'ятнадцять тому група українських інтелегентів «отрунується» довкола викладача Київського університету Марії Кисельової (нині вона вже пенсіонерка), запрошені в гості добре відомого письменника, що якраз перебував тоді в Америці. Як відомо, в інтелегентних колах розмова була приємною і, а гавда, корисною для всіх присутніх. Як же відбулася та, за що гостинність каш земляк? Повернувшись до Києва, так облив їх брудом у своїй новій публіцистичній книжці, що во як до цих пір не можуть цього забути. Після того «викирзача» американського способу життя були там інші українські письменники, але їх вже не запрошували в те інтелегентне середовище. І було цілком зрозуміло: чому від нас тоді відвернулися такі «наші «нейтралі».

І ось 6 листопада 1986 року я виступив від української делегації з трибуни ООН у Нью-Йорку. Повернувшись у українське місто. Увесь н'єрвах, піджав на мені морщи. І давний Від Марії Кисельової так, «слухала мій виступ і заперушу в гості».

Після як надішло до пани Кличко. Посадили мене в столі кірсло, як Рейгана. Були на столі голубчик, було все, але попервах розмова виходила трохи напругною, напівважливкою. Та згодом, за словами... А коли дійшло до віршів, то замість години — а про тривалість зустрічі так зазначалося домовляється — шість годин ми про скідали. Аж тоді гостинний підійшла до мене й каже: «Я хочу вас благословити, пане Миколо».

Отже, по всьому випадало. Але здебільшого нас не знають.

— Яким чином за кордоном, скажімо, у сусідніх з нами країнах слов'янського світу, проводиться відбір українських творів для перекладу? Що береться за основу? Очевидно, спривають певна система?

— Яка там система! Просто ніяк усе наша письменницька Спілка. Понімає, раніше так робила. Не так

Усякі розмови щодо провінційного, вторинного характеру української літератури — то міф, вигаданий тими, хто волею, щоб її зовсім не було. Справді, кої кон'юнктури, бездарності, примітиві у нас також не бракувало. Але безжально вигопта чоботом сталінського беззаконня, по-зутітськи оберт «літературознавцями», вона знову і знову являла нам той первозданний цвіт ясної мислі і красивого слова, з якими нам ніколи не соромно виходити на світові обшири.

давно я задів у Польщу і якраз цікавився цією ж проблемою. Мені до назвали список творів, які протягом останніх десяти років побачили світ у перекладі на польську — і я просто зникнув. Бо жри Юрій Щербана, Дмитра Павлича та ще одного-двого ймен, решта не мали права творити. Але якось «виступили», що аж ніби не робить честі українській літературі.

— Як тоді зробити, щоб для зарубіжного читача потрапляло все найкраще талановите, тобто те, що означає обличчя нашої літератури?

— Цього можна домогтися тільки одним шляхом — шляхом індивідуального спілкування між письменниками, шляхом пізнання усіх напрямків у нашій літературі. А не так, як ми робили досі: ось Спілка рекомандує десять чи двадцять авторів — і перекладає. А це критерій такого поцінування? Хто їх визначає і яким чином? Все не дуже суб'єктивна річ. Але передусім потрапляє в ті «ре-

— По суті, крихти передають авторам.

— А ви кажете: долатами. Здрісто за боку держави страшно. Подібного навіть в Африці немає — я не реконаняю у цьому.

Починаючи з цього року монополію ВААПУ ліквідували. Радикальні автори одержали право використовувати за моральною своєю творчістю — і не платити обов'язково копейки «спонсорів».

— Це принципово міняє ситуацію і розв'язує письменників рухи. Бо без своєї валюти ми не ступимо ані кроку.

Ось кілька тижнів тому прийшов лист-повідомлення про черговий конгрес ПЕН-клубу, що збереться у квітні цього року в Греції. І мені треба туди їхати. Але за які кошти, коли ми в Україні? Центр ПЕН-клубу, як і Спілка письменників України не мають ані цента. Хіба що в Мучачеве до читан подається. Вони там, кажуть.

ліську, французьку і португальську мови.

— Якою мовою прозвучав амант-стун?

— А якою мовою повинні виступати представники української літератури? Звісно, що українською. Отже, закінчив я свій виступ — і що там дали італійські, турецькі, англійські. І всі вони в один голос говорили: про наше українське письменство. Це ж така література твориться у нас під боком, а ми про неї ні слова ні думок не маємо! І фактично підійняв тему мови тодішній голова України Я. Т. Слово, а мене підбило заступник генерального директора ЮНЕСКО, і письменник Анрі Лопес. І сказав: «Конгрес ПЕНу почасав під знаком України, з чим я вас вітаю!».

— Правимо чути таку опіку. Але це аж ось десять років тому. Багато Стус заживав у своїх поведінках, колах, записав, які він на Коліївці, абсолютне одержання. «Усе, що створено на Україні за останні 60 років, потонуло в Україні». Як може зрозуміти, чечено байдуже до дерева, коли йому врубано лісничого? Що таке українська історія — без істориків, коли не маємо ні козаків, літописів, ні історії Русі, ні Костомарова, Марковича, Байди-Каменського, Антоновича, Грушевського. Яка може бути література, коли вона не має доброї пошани авторів? І автори першою класу — таких, як Винниченко, Хвильовий, Пам'ятковий. Ось і маємо прозу колісних підданців — один спілкується за другого, один солідний за другого. З моєю бабусі, яка без «ейка» слова не вживає, тобто типова колоніальна література-забавка.

— І, мабуть, не погрішна проти істини. Можливо, це парадоксально, але факт: сучасний письменницький рух української літератури визнається не по жваві особистостях, а по авторитетах, а по мертах. Бо його найчастіше згадують: Винниченко, Хвильовий, Симоненко, Стус... І це кожен. Бо сучасний літературний рівень має анергується творчим рівнем, а не мертвами. Бо якими золотими були б твори вже названих знову авторів, то всі вони сучасні. А коли в письменстві пульсує п'ять-шість значних особистостей, то вік літератури. І за ними творчим і творчий підслісок. А ми асє час живемо на дзонах і на сальках. І то наша бода.

Отже, я відісест письменників з нашої республіки і двадцяти — з української диспосиції, зокрема, з Канади, США, Бразилії, Ізраїлю, Бельгії, Німеччини, Чехо-Словаччини, Польщі й Англії, склавши список української до центру ПЕН-клубу. А як далі? Мабути, і для інших письменницьких талантів дорога до клубу не закрита.

Певня річ, що не закрита. Адже щорічно склад Українського центру буде оновлюватися. Наш клуб — це як іля не «попозволяла» іляси-ни, яких з місця не зрушати. Це не застигла маса. І не дай Бог, щоб ми застигли. Бо я русі — наше спасіння.

Звісно, що і в нашому ПЕН-клубі згодом усе, так би мовити, осиде: відрегулюється і ця група письменників, яка вирізняється і за «сферою ревною», і за організаційськими здібностями, статистичне хіро клубу. Ця група літерату неможливо буде. І вона повинна бути. Щоб ми могли їхати на будь-який поетичний фестиваль, на міжнародний форум, у будь-яку країну. Щоб мали з чим їхати, мали що людям у світі сказати. Чесно, відверто і, звісно, талановито.

Тоді нас будуть і знати, і поважати.

Як народ, як націю, що має свій голос, свою культуру, своє майбутнє.

Розмовляв він
Володимир КРАСНОДІМСЬКИЙ

Микола
ВІНГРАНОВСЬКИЙ.

Остання сповідь Северина Наливайка

1594 року
за Лубинам на Солоніці

Живу — назд, Я —
Миленько, Все.
Ми починаєм бити
за Україну.
Наш хорний хус у черний
тіла твоя,
і сонні мач наш
розкісне спину.

Не прапор — раб,
не прапор — порохни
Наш обложивше душу,
товерство.
Не встанови, брало,
із коня,
Доки не стане в полі
наш чисте.

В суцільних ворогах
проливи роки-рої,
Рівне зливатися
руїною.
Ми не вкраїні теорі
Україною,
На Україні в пошуках...

Забуду все у що,
священну мін.
Забуду наш розрив
і червоні.
Я — вас веду, і воля
вам горить,
Вона горить нам вічно,
ж Стожирю.

—Забіляла сінні мої черні,
Землі-являе душе молоді:
Воріженьки стоїть
андальорні,
Воріженьки стоїть, як воля,
задумиється

І солони ми Солоніца
На погубил мене це гряде,
Ще у міліни бий

Але тіло, як сон, молоді
Ще заплече новим
барбер
Над сполученим сном моїм,
і розірвється серце,
ж хмара,
Від деремних за мене
молін.

І тоді не проклинає
ми, допю,
Не зреченось себе,
порвенось снім,
Копи і побачимо
в кравців за волю,
Що наш народ аше
тереном завіда.

1966

АБО Материк, який ще не побачив Відкри

адійні списки? Звісно, той, хто — списком в секретаріаті, партію — прохилим... І хто там далі — не

Отже, справжнє добро ілюмін стережін: в основі відбору лягає адміністрація чи виборна посада того або іншого автора, а не його творчі можливості.

— Саме так. А наш-дурі і прихильники за моральною — люди довірливі. Вони гадають, що в тих списках справді цілі сузір'я талантів. Бо, мовляв, хто хоче гіршого для своєї культури. Але то в них...

Що мені завжди імпонувало в зацілю суспільстві — так це імідж письменника. Якощо це, знаємо, Артур Мілер — то на його творах вже знак якості стоїть, то найвища проба. У нас такого немає. Наша проба — це спільницька печатка. Ось прикро, мене чи іншого поета хочуть перекласти в Москву. Там треба від Спілки письменників України папірець, що вони не заперечую. Принаймні, це доведена дана було. Узявмо до чого доходило! А хіба можна заперечити талант, це абсурд якийсь. Через подібні «погодження» та «дозволи» і різні розколки відбуваються.

— А оплата авторського гонорару за книгу, що виходить у перекладі на нашу мову за моральною, як процент отримує автор? Бо в нашому об'єднанні зваження, що письменники долатами гроші гребуть. В тому чисті і валюти.

— Ніщо ніяк ніякого друком і має свого читача, тобто, її купують, то авторський гонорар потрапляє до Всеукраїнського агентства з авторських прав (ВААП). Сьогодні у нас ми налічується тисяча доларів. То з яких отримав приблизно двісті доларів, а то й менше. Принаймні, це кілька мільці так було.

— Доларів чи карбованців? — Як там доларі! Про що ви говорите. Виплата гонорару тут, у Солоні, проводиться тільки в карбованцях.

створили свою політичну партію і, мабуть, мають валюту. То, можливо, позначити, щоб я зміг поїхати на світовий конгрес. Отже, вступав у читанський партію, щоб врятувати пресу України до центру ПЕН-клубу.

— То справді іроти і сумні жарти. Але якось він потрапивши янвально року на Мадриду, де проходила аналогічна між конгрес. І навіть виступав на ньому.

— Не ситте мені сіль на рану. Показка на Мадриду — то суцільне припинення. Бо до Лісабона мені купили квиток за карбованці. А зажди на Мадриду ще півтори години літо. А Москва мені не дала ні це відраження від міста. Ото добрався, як можеш. А не можеш — повертайся додому.

— І як викинули з такої скрутої ситуації?

— Та добре, що зі мною летів на конгрес Іванів Гавришченко. Він і пожив чоті доларів. А зажди мені їх азіати, щоб повернути борт. І тут мене доля зважила зі священиком Шимон Чоричем. Сам він за походженням хорват, але парфією має у Швейцарії. І Шимон якось дізнався, що я без цента в кишені, хоч, звісно, своє «багатство» я не арифував.

— Про мене інакше мовляють ні Заході анекдотів ходять, а я дивуюсь, зайдя азіати.

— І то правда. А добросердечний Шимон дав мені сотню швейцарських франків. Я їх поминала на ескупі і якось перебивався. Ось аам і Український ПЕН-клуб, ось аам і «Бухгалтерія» між нами і Москвою.

— Це, так би мовити, комерційний пролог до міжнародного конгресу ПЕН-клубу. А що цисакого було за самім Мадриду?

— Можемо собі уявити, з яким настроєм після всіх цих фінансових попередів я приїхав туди. Конгрес зібрав представників 98 літератур світу. Першоку знало виступати мені. Регламент — сім хвилин. І я відразу вде синхронний переклад на ан-

...Коли в письменстві п'ять-шість значних особистостей, то це — вже література.

...Раніше, ще в дореволюційні часи, ми були відомі своїм хлібом, а зараз... Чорнобилем.

ДОГОВІР: перші кроки співробітництва

Б. М. ЕЛЬЦІН:
«МИ БАЧИМО
СТОСУНКИ МІЖ
УКРАЇНОЮ
І РОСІЄЮ ЯК
СТОСУНКИ
СУВЕРЕННИХ
ДЕРЖАВ».

Одним з пунктів Договору між УРСР та РРФСР, підписаного в Києві 19 листопада 1990 року, є співробітництво двох республік у розв'язанні екологічних проблем. Цієї теми присвячені розмови з головою постійної Комісії Верховної Ради УРСР з питань екології та раціонального природокористування М. І. Залудяком.

— Миколо Івановичу, будь-який документ свідчить про наше життєве єднання. Що можна сказати про реальне наповнення практичних дій, передбачених умовами Договору в галузі екології?

— Перші кроки співробітництва в цьому напрямку вже є. Нещодавно члени нашої Комісії, а також представники Комітету Верховної Ради РРФСР з питань екології та раціонального використання природних ресурсів на візному засіданні в Маріуполі спільно розглядали екологічний стан Азовського моря та заходи по його врятуванню.

Визначено стан справ, на жаль, похмурий. Ряди Міністерств УРСР і РРФСР, Міністерства і РРФСР, Луганський, Донецький, Запорізький, Харківський, Волгоградський, Ростовський обласні виконавчі і Краснодарський крайвиконавчі не забезпечують дотримання природоохоронного законодавства. Не реалізують заходів по припиненню забруднення басейну Азовського моря. Воно опинилося на межі екологічної кризи. Винні в цьому і компанії «Азовсталь», імені Ліліча, і захисничий Док, і російська Кубань. Представники України в Росії висловлювалися за негайне вжиття урядом

обох республік дієвих заходів по охороні природи.

— За даними спеціалістів, у басейні Азову щороку виділяється близько 19 мільярдів кубічних метрів стічних вод. З цих понад 4 мільярди кубометрів вистіляють забруднені речовини, що перевищують гранично допустимі концентрації у 100—300 разів. Чи є вади врятувати Азовське море?

— Ми всієї серйозною розмовою про введення економічних санкцій за забруднення, щоб і в області України, і з прикладом до Азову території РРФСР максимально стримати потік забруднених вод. Тоніше, припинити шкідливі виводи у водойми. Не докинеш цього, відкрито качучи, навіди на врятування моря дуже майда. А вже через аварії та незадовільний стан каналізаційних мереж, неефективність очисних споруд Азовське море безперервно поповнюється смертоносною отрутою забруднених вод.

— Не менша тривога у нас за Дніпро. А чи розраховує ви на його врятування?

— На жаль, каскад водосховищ, м'яко кажучи, не додає здоров'я колись могутньому Дніпру. Виправити становище можна лише при умові виконання намічених програм за участю спільних українських і російських підприємств та організацій.

— На першому етапі боротьби за врятування Дніпра особливе значення має напосна його живого водою. Тобто врятування меліх і середніх річок, відновлення береговего укріплення водоємів, лісових насаджень уздовж берегів.

Статтею 8 Договору передбачено співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища. Чи зустрічає ви на увазі і співробітництво в технологічному переробництві підприємств з брудування?

— Так. Бо коли не буде пошуків наукового розв'язання

проблем, коли не розвиватиметься ті чи інші галузі, особливо металургія, хімічна, то необхідність вирішення екологічних проблем відкине нас ще на кілька десятиліть роки назад. Що я маю на увазі? Здійснення мікрорегіональних програм по захисту, а в деяких випадках утративши навколишнього середовища. Ці питання сьогодні особливо гострі. Київщина вилетіла в «ліджер» по захворюваності населення. На превеликий жаль, ми були змушені офіційно визнати, що наша республіка в цьому з зоною екологічного лиха.

— Екологічне співробітництво (як не і перераховано Договором) не обмежується зустріччями двох республік?

— Значно. Передусім, спільних дій вимагають чорнобильські проблеми, врятування Дніпра, Дністра. Тут розраховувати на успіх можна лише при тісному співробітництві у наукових розробках, спільному фінансуванні та виконанні екологічних програм. Життя доводить, що, наприклад, ліквідація наслідків чорнобильської аварії це справа не однієї чи трьох республік.

— Вжеке зустрічі мають і міжнародний аспект?

— Саме так. І члени нашої Комісії вже брали участь у міжнародних конференціях з питань екології, зокрема у Києві. У той же час на Україні побували представники деяких фірм США, Англії та інших країн. Вони запропонували взаєморозуміння співробітництво щодо зменшення забруднення навколишнього середовища автомобільним транспортом. Для нас це дуже важливо, бо в Києві, наприклад, 70 процентів забруднення повітря випускає саме на автотранспортні машини.

— Миколо Івановичу, муніципальний був складеним майже в усіх відомствах, у тому числі і в екологічному. Як він уявляється нинішній рік?

— Хочеться всім бути оптимістом. Незважаючи на складне економічне становище, Рада Міністерств УРСР має спрямувати у 1991 році для здійснення природоохоронних заходів понад 1 мільярд 183 мільйони карбованців, що значно більше від торішнього плану. Але головне не це. Ми повинні мати покладаємо на законодавче регулювання найважливіших напрямків природоохоронної роботи, посилення відповідальності конкретних осіб за злочин перед природою.

Володимир ОЛЕФІРЕНКО, спеціальний кореспондент «Голосу України».

Факт і коментар

Чуна, начебто створено ще один Фонд милосердя і здоров'я? — Даремнісінький, який зовсім зернисту їжу для дітей, що потрапили під чорнобильської трагедії.

Н. КНЯЗЕВА.

м. Ірпінь Київської області.

ІКРА ДІЙШЛА ДО АДРЕСАТА

Ось що розповів генеральний директор Далекопівнічного філіалу центру «Допомога російському Чорнобильцю» Володимир Васильович Борисюк, який нещодавно був гостем Києва.

Справді, торік створено центр Фонду милосердя і здоров'я «Допомога російському Чорнобильцю». З його президентом ми домовилися, що будемо допомагати російським, українським та білоруським дітям, що постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС.

Однією з перших акцій нашої філіалу, що, до речі, існує всього чотири місяці, була заготівля фруктових, зернистої ікри та відправка на припині минулого року на Україну. Тільки за Коліми наші діти отримали 500 міліграмів ікри. А коли я від'їжджав до Києва, то у нашій пресі з'явилася інформація, що і райони Чукотки надіслали до Київської обласної лікарні їжу для дітей.

Вийшли ми і на міжнародні зв'язки. Одні з спільних радянсько-китайських підприємств «Матадангагропромекспорт» виробляють препарати за рецептами тієї ж самої медицини, а також жельє, масти молочко. Частину цих ліків невелика відправили на Україну. Нинішнього року плануємо реалізувати півтора мільйона упокуючих ліків. До речі, шість-сім відсотків буде передано безплатно. У свою чергу працівники Аеропорту також зобов'язалися безкоштовно перевезти чорнобильські вантажі.

Підготував Михайло ДРАГАН, журналіст.

ПРОЕКТ ФІРМИ «ОМЕГА»

На доповіді — щось за зразок чорного «спелевого» камінь. Ще вчора це «виродилося» замість діючого підприємства, яке забезпечує для здоров'я людини і навколишнього середовища, а сьогодні ці можна використовувати як звичайний екологічно чистий — будівельний матеріал. Звичайна шабля — це все, що залишилося від тодішнього проєктування відомої після їх спеціального переобрання.

Хто ж примусив отрутохімікати змити свою професію?

Відомо, що чимало промислових підприємств республіки, окрім основної продукції, виробляють, так би мовити, «побічний», зокрема високоотоксичні відходи. Наскільки гостро стоїть у республіці проблема видалення цієї, сайчас, статистичні дані, що наводилися на черговому засіданні постійної Комісії Верховної Ради УРСР у питанні екології та раціонального природокористування. Депутати говорили про те, що на Україні зараз понад 12 тисяч тонн невіданих токсичних речовин, які не беруться переробляти жодні підприємства, бо ж ми відає, що зовсім така. Тільки на Київщині — майже 717 промислових об'єктів і заводів із шкідливим профілем виробництва. У Донецькій області на сьогодні вироблено 670 тисяч тонн отрутохімікатів, що вимагають оперативного знешкодження. А скільки ж бо їх в Україні! Завждиючи на це обставину,

фактиці Головного управління «Київпроект» вирішили провести конкурс на кращий проєкт заводу по переробці токсичних відходів, до участі в якому залучили ряд відомих зарубіжних фірм — «Міані» (ФРН), «Сутонкумат» (Бельгія) та «Омега» (США).

Саме проєкт останньої фірми, на думку народних депутатів, є «ефективним і дешевим». Не будівництво заводу треба 10,5 мільйона доларів і 112 мільйонів карбованців, у той час, як, скільки фірма, закласти за свій проєкт понад 70, в Києві — близько 120 мільйонів доларів.

Значенню, у народних депутатів виникли певні запитання: чому такі «комплікси» у вартості проєкту? Відповідь представники фірми «Омега» були короткою: ці президент, до речі, українців за походженням, переконаний, що робити бізнес на Україні, як потворне сьогодні й в чорнобильській трагедії, — аморально.

Іще один вагомий аргумент наведе, виступаючи на засіданні постійної Комісії, співробітник Головного управління «Київпроект» А. Ф. Кисляк: п'ять компетентних експертів, серед яких два вчені з України, висловилися на користь проєкту фірми «Омега».

Спорудити перші два заводи передбачається у Голішівській обласній області та в районі села Равне, що на Київщині.

Анатолій ЖИКОЛ, оглядач «Голосу України».

ГОЛОС України

ЕКОНОМІКА

КАЗКА ПРО ЗОЛОТУ РИБКУ

Замкнути рибальні невід і антигину рибу. Ні, не володар моря, а гірдава сезона і коропа. Але для золотий Сумського рибного комбінату цей сумний нашішок не ставляючи угад твоя не золотий, а та золотий рибка. Ще 6 півні Олесь яхля ролі плідра рибки приносить до чималих підприємств, близько мільйона зхавних харчованих прибутку. Що ж то за днес-гібрид?

Любителі сенсаций даді можуть не читати, бо то тільки за переказаном Остапа Вишні похлиде а ставляє хляс особливе породе. А тут значимий-сильний «харчосказ», який

розводить серія. Сварит — а оригінальні технології вирощування продукції голубих нині, розроблений директором комбінату, заслуженим риболовом УРСР О. Хорунжим.

Новинку занесено у реєстр винаходів СРСР. Сумчани не вгаминують свого досвіду — з ним можна ознайомитися і безпосередньо в господарстві, і на ВДНГ СРСР. Не жаль, він ще не набув широкого асортименту. У всякому разі а республіці нині лише три області освоюють цю асортиментну технологію.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власник харчосказу
«Голосу України».

— Бізнес і культура —

УГОДУ
УКЛАДЕНО...
ВНОЧІ

Сюди можна прийти із своїми проблемами. І, як переказує Т. Трошинський, директор концерто-театрального залу «Сучасність», розв'язати їх по-ночному. Свіжимо, там треба ходити пошукати не теплої зор, праску на міксер, автомобіль не квертиру тощо, а ви не знаєте, як це робити, де чинити партнерів, будуть під дощам чи морям, снігом по під магазини, товстися на імпровізованих базарах — холодно, незручно, та й виходити не дозволяє.

А тут, на території Київського парку культури і відпочинку імені М. В. Фрунзе, — асортиментний північ, де тепло, дуже бідо. Замка обставлено для наших згаданих культур. Вони ж усі — на господарстві. Догорілося кошту доведення асортиментом методами роботи нині, в умовах перекоду не ринку, просто вже неможливо.

Щоб анікити, потрібні кошти. А тут на парку — новаторство. Цілий «вечір» розрахований чисельно кооператив. Молодь їде туди за любові. Як же обійти це все?

Раїса Федорук розповідає, що думала зайнятися кооперативною діяльністю виникло в неї не на порожньому місці. Звернувшись ж у клуб, в будинку культури, музиканти, киноклуби. То чому не можна притупити під дахом твоя, кошту це потрібні особливості змислилися й цілий ліній людей, які пропонують свої послуги. Це юристи, менеджери. На місці вони оформляють документи, дізнаються про курс ціл, валюту тощо.

Весь цей бивн діє, а тут кошту культурні програми нині готуються з твоя, щоб недовілі зустріти перших відвідувачів. Частина прибутку від нових форм діяльності піде на розвиток матеріальної бази північю. А частині — на соціально забезпечення працівників.

Людишка **КОРОЛЬ.**

ДЕРЖБАНК СРСР ПОВІДОМЛЯЄ,

ЩО З 9 СІЧНЯ 1991 РОКУ ВСТАНОВЛЮЮТЬСЯ КУРСИ ІНОЗЕМНІХ ВАЛЮТ:

Найменування валюти	Освітній курс	Конверсійний курс	Стандартна валюта
100 австралійських доларів	43-22	129-68	432-20
100 австрійських шиллінгів	5-27	15-81	52-70
100 фунтів стерлінгів	107-74	323-22	1077-40
1000 бельгійських франків	19-01	5-03	180-10
100 марок-ФРН	37-12	111-36	371-20
100 голландських гульденів	32-90	98-70	329-00
100 датських крон	9-64	28-92	98-40
10000 італійських лір	4-93	14-73	49-30
100 канадських доларів	48-14	144-42	481-40
100 норвезьких крон	9-48	28-44	94-80
100 доларів США	55-41	168-23	554-10
100 філіппінських песо	18-37	55-11	183-70
100 французьких франків	10-92	32-76	109-20
100 шведських крон	9-89	29-87	98-90
100 швейцарських франків	43-85	131-55	438-50
100 югославських динарів	4-12	13-45	41-50
100 японських ієн	4-15	12-45	41-50
100 Еку	78-33	228-99	—

— Експрес-інтерв'ю —

Платити
чи глушити?

Більшість голосів дадуть Вілниської області Раді відіхнути пропозицію про транслюцію телепередач зі Львова, оскільки це коштує 82 тисячі харчованих.

Нині користуватися зустріся не виміряти. Луцка з кількома телегачками.

В. Мостеренко: У дадуть — влад. Хочуть закрити вікно у світ, хочуть відкрити — їм справа. Самі обирали — не того ж нарітали.

М. Пересту: От, не маю чого робити. Хай люди самі вирішують, яку їм програму дивитися.

Іван Йоскович, президент не називає. Правильно вирішити. Баче не дивитися — врешт одна. Паресторички...

С. Яцків: Сам я зі Львом, там невічче не загрожує. Та й волі наменем прилегати районі нона чого ханлятися, їм антим «бачуть» Львів.

Зрештою, хіба лаявсь передати незачепний від «Свободи» чи «Голосу Америки, що їх колись глушили».

М. Череміш: Знаємо про та обурення рішення, коментує наші а толономію хоче зібрати збори, обговорити все це. Звернімося до інших трудових кооперативів. Гадано, люди самі зберуть необхідну суму, якщо влада така бідо...

Андрій БОНДАРЕНКО, власник харчосказу «Голосу України».

Західник

ФІБУЛА
З УЗЛІССЯ

На садбі Л. Рудничий у селі Улеська Добровіського району готували фундамент під новий будинок. І раптом у підземному ґрунті натрапили на незвичайну річ. «Золото змійшину» — поплітє сивом чута. Але це були потамніні від часу бронзи, як прикрив та уламки глиняного ліпного горщиків. Вони оригінальні, досі не бачені. І садчик звернувся до працівників музею.

Вже перше ознайомлення зі скарбом дає підставу твердити: річ іншоговілі майже дадєтисі роки тому, у так званий залізний вік.

Наукове значення унікальної знахідки триває. Поки що дослідники мають більше запитань, ніж відповідей на них. Як отримали на берогі Случа ці асортиментні виробки? Аде відомо, що на Волні у паровісі кошту не було свого бронзового виробництва. Річ сюди завозили з таких давніх регіонів металургії, як Карпатський басейн, Чехія чи Прибалтика. Наблизь самобутні фібули — азнають те, що скарб потрапив сюди, очевидно, з Прибалтики. Дати відповідей на ці та інші запитання — справа аччима.

Борис ПРИНЦІПА, завідувач сектором Рівненського обласного краєзнавчого музею.

ПОЗНАЙОМНОМОСЬ?

Знімок фотокореспондента республіканської дитячої газети «Зірка», депутата Київради Олексія ВАЩЕНКА.

Факт зенацька

Увійшло четверо німців...

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ. В останній тиждень старого року гостей з-за кордону ніщо не чиня. І раптом до голови міськаніюном уайшло четверо. Не заявились: Барбара Хорнштерн, Йоганн Внор, Маргарет та Яніа Пенци. За доуручанням громади Хілінга (ФРН) приїздили приїзтити хмельничан. У торбі закордонного Діла Мороза — дублянин, куття, іграшки, різноманітні продукти харчовані, загальна вага — близько двох тонн. Усе це уручено самотнім пенсіонерам, інвалідам, беготодитим сім'ям. Благодієнню акцію організував священик Хілінга Йозеф Корбан.

— Ми не хотім б, — під хресилим гості, — аби нам приїзд розцінювався лише як жист милосердя. Хай це буде перший крок до дружби на-

ших міст, господарського й культурного співробітництва.

Тут же було укладено домовленість про відповідині поїздки аномі насосні.

Як же ям даувати? — проваджуючи гостей, запитав завідувач міськаніюном офіційного забезпечення, депутат обласної Ради І. Федорова.

— А як повідомити про нас у владині парламентських газеті? — Ісєлі!

— Аде! — сказала Яніа Пенци. — Бо реклами в такому виденні — найпрестигнішого й гарантує бізнесменів успіх! Не будемо спечирені. Вони, ніхто, знають, що накушту.

Михайло ВАСИЛАШКО, власник харчосказу «Голосу України».

Малюнок
Влада ПАЛАНКОВА.

Зверкїть увагу

«ЗАЛП» ПО МОРЮ

Задого до початку курортного сезону записані залупні викиди неочищених каналізаційних стоків у Чорне море — цілощю купувель всеозброєної дитячої здравниці. Ябиди така сталася віткту, тоді бактеріального зараження зазнали б тридцять кілометрів півдня, а місто довелось б евакуйовувати.

Героїчними зусиллями ескаваторів за чотири дні «за-

крили амбразуру» — замінити 250 метрів латанних перелатаних труб відокремлюючої колектора. У плановому порядку такий обсяг робіт виконуватися, як правило, упродовж літніх місяців. Потенційні курортники цікавляться, як буде оновлюватися ця друга частина колектора під час літнього сезону?

Ця інформація кошту потрібна багатьом для прийняття рішення: де наступного літа оздоровити дітей — у Єваторії, на сабахонах чи, скажімо, на Гаванських островах?

Еваторія ДУВОВИЧ, власник харчосказу «Голосу України».

Єваторія: область Кримська область. М.В. Віктора КУДІНА.

ДЛЯ СЕБЕ, І ДЛЯ ФОРМ...

Познані футбольної весни

Усе пізнається в порівнянні. І коли після чотирнадцяти років в чемпіонаті-89 і-90 перебрался на восьмий рядок у турнірній таблиці, здавалося, була сприйнята в Донбасі як добре знамення.

Однак 43-річний наставник «Шахтаря» Валерій Яремченко, для якого це був по суті перший самостійний сезон у вищій лізі, оцінив результат своєї команди «тричкочку». Що в цьому скромності тренера-дебютанта чи твереза оцінка роботи? Якщо бути тонким, то титар керівництва гідною для нього командою (266 ігор в чемпіонаті в амплу нападальщого, півзахисника, захисника і капітана) Яремченко (4) вийшов в середині сезону-89, діставши нелегку спадщину від свого колишнього партнера Анатолія Кошицького, а тому, до речі, допомагав готувати колектив до того важкого сезону.

Два дипломати Інституту та Зіньківської школи тренера, дванадцять з дублем і зі збіркою... Спріє не давали жє Яремчову таратити. І вивели команду із зони джерської зони. Втім, Валерій і його помічник Михайло Калінін зумили підняти боювй дх донеччань футболістів. І вони так обійшли на фініші московський «Локомотив», залишившись у вищій лізі.

У мікроскопі тренери довкомплектували команду. Повернувшись з Києва, Яремченко і привіз із собою Андрія Кандельського, якому тільки-но випалили менік. Але в Донецьку не раділи з піварком, зосередили сили на боротьбі з Федератцією футболу України за дозвіл на перехід чужого гравця до «Шахтаря». І от, намагалися, як бачимо, були неадармі: Кандельський тепер — гравер збірної Радянського Союзу, включений до списку 33-х найкращих гравців країни за підсумками минулого чемпіонату. Шлях, на який він гравчав, не один рік, він подолав за сезон. Можливо, домогався йому «Волга» ГАЗ-24, яку шахтарів виділили для танцювотного спортемена.

Будні часи, коли Донбас допомагав Києву воротарями. Під аїями не був Міхал Скрипченко, а в 70—80 роки — Віктор Чанов. Тепер же наша столиця делегувала до «Шахтаря» Андрія Бончів. І за не зовсім вдалої гри обіграв сам Ковтунів Ярем-

ченко виставив у кінці сезону найкращий у команді підсумковий бал — 4,26. У всіх польових гравців оцінки значно нижчі, навіть у Кандельського.

Київський десант, як бачимо, виявився дуже доречним. До речі, ближче до кінця сезону в «Шахтарі» з'явився й Сергій Поговля і також прийшов до двору. А, продовжуючи розповідь про поповнення, вже нещодавно з'явився в напому колективі й Ігор Корнієв та Михайло Степальов, які також пройшли школу київського «Динамо». У обох завершилися контракти з відповідними клубами та Дрогобич.

Ще в колі попереднього чемпіонату дістали дозвіл вийти до польського клубу «Стальова воля», який очолює донеччанин Михайло Соколов, якому, до речі, виходив за Володимир Юрченко. Колишній капітан «Шахтаря» — Соколовський — подарував за це різному лавобові відомості, а саме: А вже восени поїхав до Угорщини й багаторічний алер нападучий Гречков. В свої 33 роки він зацікавив клуб вищій ліги «Вапшутан» із Дебрецені.

Атмос. в розпорядженні тренера, окрім старожилів, а це — Олександр Солов, Сергій Яценко, Василь Савос, Олександр Кобозев, Ігор Петров та Євген Драгунов залишилися в групі збіжних, але поки не обстріляли йвизначили. Олександр Барбаш, Сергій Агелікин, Олександр Мартюк, Ігор Столовський і молодийшій Онопко Сергій. Особливо виділяється Шербаков — чемпіона Європи серед юніорів, це — найкращий бомбардир в команді.

Перших півтора тижня січня «Шахтар» готувався владно. Наступний етап тренувальний проходили в Адеррі, Валданові, звичайно, і товарицькі матчі. Після чого команда повернулася до гри три дні додому. У нас намітилися контакти із зарубіжними фірмами, але для їх встановлення потрібна команда, яка б виступала на європейській арені. Тільки так положення принесе «Шахтареві» вигоди і моральні, і матеріальні.

Марко ЛЕВНЦЬКИЙ, аїде-пресмен ФК «Шахтар», член Свілого жураліста ЦСРФ.

Донецьк

3 потоку повідомлень

ФУТБОЛ. Київські динамісти посіли перше місце на міжнародному турнірі з міні-футболу, що завершився у передмісті Парни — Берсі. У фінальній групі на зосалях переміг «Вардер» (Бразилія, Німеччина) — 3:2 та югославський «Яйдуке» (Спліт) — 4:3. А перед тим якки перетравліє і португальську «Бенфіку» — 6:1. Тепер динамісти знаходяться в Німеччині, де в місті Штутгарті стартували в турнірі з міні-футболу.

Ув'язнення згармує доом «зірками» англійського футболу — Полу Гаскінсу та Полу Паркеру. В перший раз Нового року Паркер заграма і в черговий раз за кермом автомобіля. А Гаскінс, який грав в клубі «Тоттенхем», зобурив авіацію, в гошову фотокореспонденту Моррью Сандерсу. Біолога спробував сфотграфувати футболіста в тоді, як він коли на вулиці з поля в матчі з «Манчестер Юнайтед».

ОСТАННЯ КРАПКА В ІСТОРІЇ З ГОДИНІЮКОМ

Хочесті «Сокола» днями повернулися до Києва з країни міжнародного турніру, що проходив у Швейцарії. Ці змагання були організовані досить кубовим, який витратив мільйони в кількох містах Німеччини, а тренувалися і грали, щодня перетинаючи по кілька разів кордон, у Швейцарії. Наші земляки обрали місто Баденген. Варто бо, до перерви між черз Рейн — і ти вже в іншій країні. «Сокол» переграв швейцарський клуб «Модо» — 4:1, ще два послонки завершив зніжжю зі збіркою Польщі — 3:3 і московським «Крилами Рад» — 2:2. Таку ж ілюзію очок здобув й і Москві, але різниці занутих і пропущених шайб ліпшою виявився в українській команді.

Як ми вже повідомляли, в чемпіонаті АН розповсюдили інформацію про те, що не рівнянки канадського клубу «Торонто Мейпл Лівз» домовилися з тренером «Сокола» про дозвіл грати в Канаді київському захиснику Олександр Годиному, який самовільно залишив колектив і втік за океан.

— Наскільки це повідомлення випалоде дїсності? — запитує головного тренера «Сокола» Анатолія Богданова. — Воно абсолютно точно. 24 грудня ми обмінялися листами з «Торонто» і підтвердили свою згоду на перехід. Хоча Годиному ніхто не збирався тримати і даремно він впадував отой побіг.

Богданов показав мені запис свого колишнього гравця, яку той надіслав на адресу пресфілового товариства. В ній він виправдовує своє рішення, звинувачує керівників команди в тому, що в колективі поширюється права людини.

На мене ця безграмотна заява справила вкрай неприємне враження. І чин справді так чужко милою в «Сокол» Сашку Годиному, до якого завжди ставився з симпатією. Про це запитує кількох його колишніх партнерів, людей авторитетних. Валерій Ширяев, капітан

команди, заслужений майстер спорту, чемпіон світу з хокею Годином потрапив у нолод до Віталія Шевченка — людини сумнівної, яка кїм представляє НХЛ. Той стався не випадково. Я говорю тільки від себе. Ніколи не довіряв цьому хлопцеві. Він з'явився чак тренером «Соколом», був скритним, завжди ставився до товаришів. Ніхто його не приписав. То жас — надалі. Ширяев, повертаючись з виступів за молодіжну команду Годином, виявився хворим. У клубі його лігували, готували чергові зарубіжні поїздки. Великого бажання грати за «Сокол» він не виявляв. Тому й провів зовсім обмаль матчів.

Дехто стверджує, що, мова, Богданов все знав про наміри півночником. Не подумайте, що збирався бути адвокатом у старшого тренера. Але такі твердження — елементарні ісенітїня... Проте, що збиратися до «Защити кептелз» Дмитро Христин, знали всі. Дмитро нічого не приховував, великий офіційний перекладач, і згодом наш товариш дістав офіційний дозвіл на перехід. А Годином все з'робив тишю: ніким. Хоча, повторюю, його ніхто не тримав на ланцюгу. Відлучили б і сльозу не вронили б. Тому даремно він усе не заїгав і порядних людей образив.

— Цілкум згоден із Валерієм, — підтримує колегу нападальний Анатолій Нада. — У бажанні Сашка Годиному пограти в клубі НХЛ не вбачаю нічого ганебного. Кожен усе не заїгав і порядних людей образив.

— Цілкум згоден із Валерієм, — підтримує колегу нападальний Анатолій Нада. — У бажанні Сашка Годиному пограти в клубі НХЛ не вбачаю нічого ганебного. Кожен усе не заїгав і порядних людей образив.

— «Сокол» повернувшись додому, продовжує підготовку до другого етапу чемпіонату ЦСРФ. Сподіваємося, що на його успішні виступи.

Віктор БРАНІЦЬКИЙ.

У далекій Австралії тепер літо. І чемпіонат світу з водних видів спорту дуже важко цієї прекрасній ворі ворі. Виходить до програми югославських змагань і турнір із синхронного плавання, яке болісний-літний називають ще й симфонією на воді. І вони дуже близькі до істїни. В цьому можна переконатися, подивившись на фотостудію київського журналіста Михайла БОЧКА.

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник
головного редактора —
Леонід СМОЛІНОВ.

Чаргові редактори —
Леонід БРЮХОВИЧ,
Віктор КОСОВИЧ,
Анатолий ШИРЯЕВ.

Звичиний секретар —
Олексій БОГДАНОВ.

Випускник —
Леонід КЛОСОВ.

Оформлення —
Володимир КИСЕЛОВА.

Бригада коректорів:
Тамара ВАШИНІНА,
Нателія ВАСИЛЕНКО,
Людмила МОРОЗОВА,
Людмила НЕСЕНА,
Антоніна СМІЛЬЧЕНКО,
Любовь СТАНИЧЕНКО.

Верстальники:
Тетяна БАЛКОВ,
Алла БУДНИКОВА,
Марія СОЛОВЬОВА,
Олена ЯВЛЕНКО,
Анатолій АРТЕМЕНКО,
Сергій СКАВЕНКО.

Ліноістїї:
Тетяна МУШІНА,
Валентина ЯВЛЕНКО.

Ордене Ленїна коабїнат
друку видальництва
«Радянська Україна»,
252047, Київ-47,
проспект Перемоги, 50,
індекс 89793.

Тираж 165.650.

Передплата ціна на рік 19 крб, 60 коп.

Зач. 00150071.